

Generalni direktor Mirko Jančigaj:

Zakaj smo premalo uspešni?

Razumljivo je, da proti koncu leta v vseh delovnih organizacijah začnemo seštevati uspehe in neuspehe poslovanja. Tako smo tudi v Litostroju z nestrpnostjo čakali rezultate devetmesečnega poslovanja in posebej rezultate tretjega četrtletja. Ko so prišli, z njimi nismo bili zadovoljni. Podobno je bilo tudi julija letos ob obravnavi uspehov prvega polletja, zato smo sprejeli akcijski program aktivnosti za drugo polletje. Le-ta naj bi nam dal konkretne iztočnice oziroma zadolžitve, na podlagi katerih bi bili v drugem polletju uspešnejši.

Zdaj, ko je do konca leta vendarle še nekaj časa, se sprašujemo, kako naprej. Vedno glasnejše so opozorila razširjenega kolegija, delavskih svetov tozdogov in delavskega sveta DO ter družbenopolitičnih organizacij, da je potrebno sprejeti dodatne ukrepe in izpolniti zastavljeni plan. S tem namenom je bila 14. novembra sklicana razširjena seja delavskega sveta delovne organizacije, mnenje o tem pa smo želeli izvedeti tudi od generalnega direktorja Mirka Jančigaja. Problematika je na žalost tako široka in tako kompleksna, da jo je težko opisati v nekaj besedah, kljub temu pa je razgovor vendarle nakazal nekaj ključnih točk, ki so žarišča splošnih težav pri neizpolnjevanju plana.

Zato naj bo sedanji razgovor z generalnim direktorjem le uvod v vrsto člankov, ki jih bomo objavljali v naslednjih mesecih o tem, kje so naše največje težave pri izpolnjevanju letošnjega in vseh dosedanjih letnih načrtov.

Kakšen je naš sedanji finančni položaj?

Čprav je naš finančni položaj težak, se izboljšuje, in prepričan sem, da obstaja realna možnost izpolnitve celotnega plana. Rešuje se tudi problem pravočasnih nabav materiala, vendar s precejšnjim prizadevanjem vseh sodelujočih. Ne glede na to, kako bomo zaključili letošnje leto, je treba problem nabave enkrat urediti.

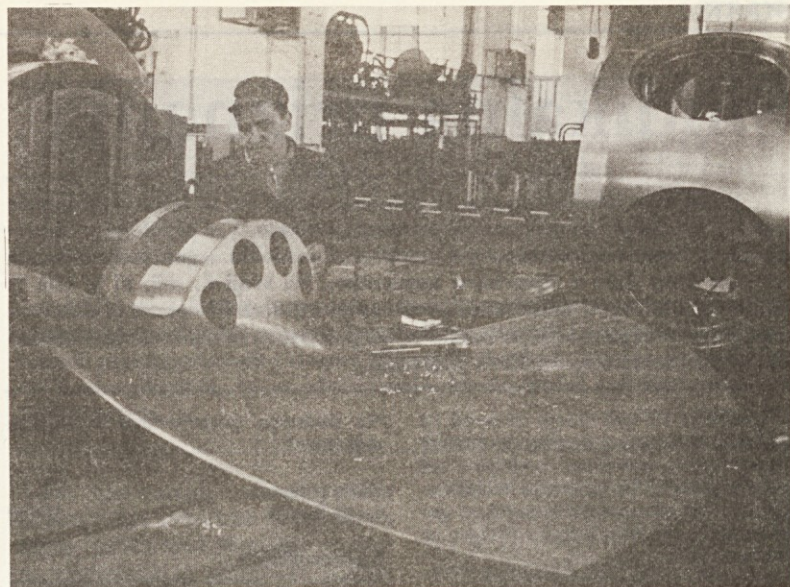
ti. Imeti moramo točno evidenco dnevno in mesečno nabavljenega materiala, še bolj pa plan potreb za naslednje leto. To bo možno z nabavo novega računalnika, kjer bodo morali biti zapisani vsi ti podatki. Tako se bomo izognili dosedanjim ozkim grlom, ki jih povzročajo manjkajoči materiali in ovirajo potek proizvodnje.

Sicer pa lahko rečem, da smo v tretjem četrtletju uspešno poslovali, najbolj zahtevno pa je zadnje — četrto. Za to obdobje smo sprejeli zelo zahteven dinamični plan, ki ga bomo izpeljali le ob velikem prizadevanju vseh sodelujočih. V prvi vrsti je uresničitev odvisna od usklajenosti vseh faz proizvodnje, glede na plane posameznih blagovnih skupin ter v odvisnosti od usklajenosti blagovnih in finančnih tokov.

V podobnem položaju smo bili tudi že prejšnja leta. Navadno se je izteklo tako, da smo z nekaj večjimi prizadevanji izpolnili plan, letošnje zahteve pa od nas terjajo drugačen pristop in drugačno organizacijo, saj je plan dosti višji. Potrebno bo izpolniti sistem dela, da bomo zdaj in v bodoče kos tako visokim zahtevam. To pa pomeni polno angažiranost vseh direktorjev in njihovih podrejenih pri izpolnjevanju plana. V zavest nam mora priti, da moramo delovati kot usklajena celota, ki stremi k skupnemu cilju, ne pa da vsaka temeljna organizacija ali celo njen del skrbi le za svoje cilje — pri tem pa tudi večkrat na račun ostalih. Potrebe po takem delovanju nam ne vsiljujejo le želje, temveč zahtevajo to ekonomske zakonitosti, ki smo jim podrejeni tudi mi.

Kje po vašem mnenju prihaja do največjih težav?

Pri izvajanju tekočih naročil in pogodbenih obveznosti je največ težav pri: nezadovoljvi kvaliteti planira-

Gonilna lopata iz nerjavečega jekla kakršnih bo imel vsak gonilnik pet. Teža ene lopate je približno 3 tone.

ISKRENE ČESTITKE OB 29. NOVEMBRU - DNEVU REPUBLIKE

nja celotnega procesa in zaradi tega pomanjkljivi možnosti pravočasne kontrole izvršitve. Nezadovoljivo planiranje in obvladovanje vseh pogojev nam preprečuje pravočasno kontrolo nad dogajanjem, s tem pa smo tudi prepozno opozorjeni na slabosti. Zelo pogosto smo na primer ugotavljali, da nismo preskrbljeni z materiali, vendar so bile te ugotovitve zelo pozne in običajno smo dokončno ugotovili manko posameznih materialov tik pred izgotovitvijo proizvoda. Zelo pogosto se dogaja, da ugotavljamo izredno dolge roke za izdelavo dokumentacije in se zaradi tega vnaprej povzročajo težave pri nabavi, ker je nabava materiala dokončno sprožena šele, ko je dokumentacija prišla v obtoč v vse tozde.

Največji problem pri tem je, da smo bili že skoraj prepričani, da temu ni pomoči in da tako mora biti. Vse to pa seveda vpliva na naše učinke poslovanja, zlasti na ekonomičnost, rentabilnost in akumulativno sposobnost.

Seveda je težav še precej, a glavne sem omenil že prej. Mislim pa, da so glavne težave v tem, da se prevzgojimo iz brezskrbnosti v zaskrbljenost in prizadevanje za izpolnjevanje delovnih nalog.

Največ govora je bilo v tovarni v zadnjem času v zvezi z dvigom osebnih dohodkov. Lahko poveste kaj več o tem?

Vseskozi sem bil zelo jassen glede dviga točke. Julija smo predlagali in na samoupravnih organih sprejeli postopek, da bomo točko lahko dvignili 1. 8., 1. 10. in 1. 12., vendar samo na podlagi izpolnjenih obvez iz sprejetega programa. Analiza izvajanja akcijskega programa pa je pokazala, da je bila ustvarjena realizacija za september le 3.389 milij. din od planirane 5.897 milij. din. Tako smo se srečali z neizvršeno realizacijo na proizvodni in prodajni strani ter s prekoračitvijo planiranih obveznosti za plačila na nabavni strani. Zato je bil tudi periodični rezultat slabši in nezadovoljiv, kar konec koncev pomeni, da nismo ustvarili pogojev za dvig osebnih dohodkov.

Vem, da je zaradi tega nezadovoljstvo v tovarni precejšnje, vendar se moramo zavedati, da si osebne dohodke ustvarjamo sami s svojim delom ali nedelom.

V skladu s temi sklepi, sem zato zahteval tudi izpolnitev sklepa, da se zniža osebni dohodek članom razširjenega kolegija za pet odstotkov, če plan ne bo realiziran. Ni moj namen širiti nezadovoljstva med delavci ali mojimi najožjimi sodelavci — moram se le držati sprejetih dogovorov. Namreč, vse preradi na vseh področjih sprejemamo samo sklepe, sankcioniranje pa ni niti omenjeno, kaj šele izvajano.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Več moramo delati - narediti

Te dni, ko smo v tozdogov in delovnih skupnostih obravnavali tričetrtletne rezultate gospodarjenja, je bilo ugotovljeno, da v septembru in oktobru nismo izpolnili v planu začrtanih nalog. V teh dveh mesecih bi morali od naših proizvodov iztržiti 10.661 milijonov din. To namero smo zapisali v posebnem akcijskem programu in sprejeli na zborih delavcev v juliju letošnjega leta. Rezultat dela v septembru in oktobru pa je nekoliko drugačen, kot smo planirali in se dogovarjali. V teh dveh mesecih smo namreč naredili in iztržili le 7.189 milijonov din. Rezultat očitno ni dober in ne daje možnosti, da bi si v delovni organizaciji primerno uredili v planu začrtane osebne dohodke. Razumljivo in prav je, da je tak rezultat povzročil veliko vročih in tehničnih razprav na vseh nivojih samoupravljanja in tudi v družbenopolitičnih organizacijah. Skoraj vse razprave o tekočih rezultatih gospodarjenja pa so navrgle naslednje ugotovitve na vprašanja:

Na splošno v Litostroju z ozirom na možnosti, sprejeta naročila, obstoječe zmogljivosti in kadrovske potenciale premalo proizvedemo! Odgovornosti za tak rezultat ne moremo več posploševati na vse zaposlene, pač pa moramo jasno opredeliti kritične točke proizvodnega procesa in subjektivno odgovornost odgovornih za tako stanje. Zakaj pri odgovornosti ne govorimo o imenih in priimkih, o oddelkih, obratih, strokovnih službah ali tozdogov, ki svojih nalog niso izpolnili? Zakaj organizacije dela ne prilagodimo razmeram in potrebam, ki jih narekujejo sprejeti plani? Zakaj v delovni organizaciji ni ustrezne tehnološke in rokavne discipline? Zakaj ni zadostne delovne discipline? Zakaj je splošno gledano nabava materiala v naši delovni organizaciji že kar iz leta v leto stalna občutljiva točka našega poslovanja? Zakaj prekomerno zamujamo roke izdelave posameznih pomembnih naročil? Kako to, da že vrsto let v naši projekciji ne storimo ničesar, da bi pospešili izdelavo tehnične dokumentacije za proizvodnjo itd.?

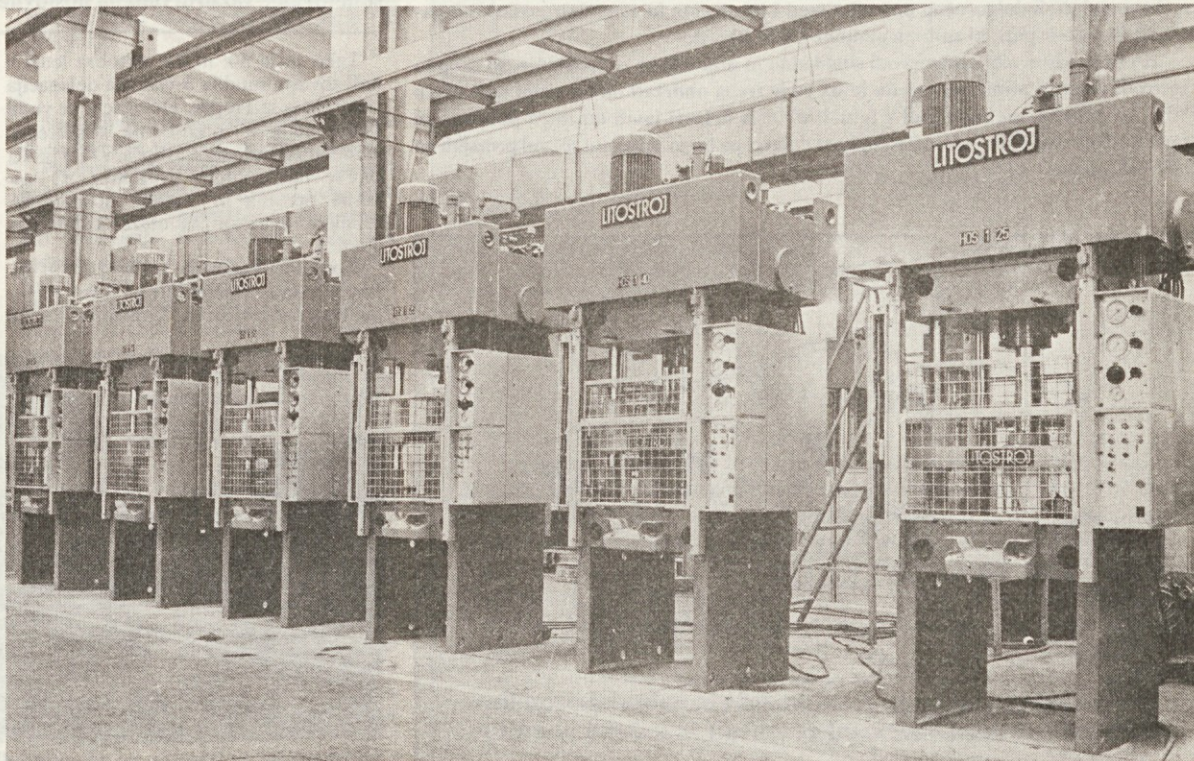
V razpravah o tekočih rezultatih gospodarjenja pa so bila ugotovljena tudi vprašanja, ki se nanašajo na ustreznejše nagajevanje delavcev za motiviranje pri delu.

Samo grobo naštetih problemov in odprta vprašanja so težka, niso pa dramatična. Zahtevajo takojšnje ukrepanje, raje danes kot jutri, dosledno in pošteno, z naslovi in imeni. Kdor ne zna, ne more, noče ali ni sposoben, naj se vsaj toliko odstrani, da ne bo oviral drugih, ki znajo in želijo delati. V Litostroju v svoji zgodovini nikoli nismo klonili pred problemi.

Zmeraj so bili in zmeraj bodo, in vedno smo jih uspešno razreševali. Tako mora biti tudi v letošnjem poslovnem letu in v prihodnosti.

K. G.

V TEM ČASOPISU: 25 LET PREOBLIKOVALNE OPREME

Hidravlični obsekovalniki HOS-1-40 za Cast Rite ZDA (Foto: B. Francelj)

Sindikalna priznanja

Kadrovske komisije tozdov in delovnih skupnosti so letos izoblikovale kar 118 predlogov za prejemnike priznanj sindikata. Vse predloge je obravnavala še kadrovska komisija pri konferenci osnovnih organizacij sindikata ter svoj izbor dala v obravnavo konferenci. Na svoji 6. seji, ki je bila 9. oktobra, so delegati konference predloge potrdili za 67 delavk in delavcev naše delovne organizacije, ki bodo v letošnjem letu prejeli priznanja sindikata za dolgoletno delo na različnih področjih.

Sprejet je bil tudi sklep, da bodo na področju delovanja v družbenopolitičnih organizacijah izjemoma podeljene tri srebrne plakete. Na področju uveljavljanja družbenoekonomskih načel v gospodarstvu pa letos srebrne plakete ne bomo podelili.	
Priznanja sindikata bodo prejeli: Za uveljavljanje družbenoekonomskih načel v poslovanju:	
Zlata plaketa: Mirko Jančigaj	SSP
Srebrna plaketa se ne podeli	
Zlata značka: Franc Majnik Stane Jesenovec Niko Kobal Stane Artač Damjan Novak	PROD MONT OB TVN IVET
Pisno priznanje: Rudi Mrak Stane Bratuša Jože Božič Pavle Tavčar Anton Režek	TVN IVET IVET IVET SŠTS
Na področju pospeševanja inventivne dejavnosti:	
Zlata plaketa: Janez Simčič	IRRP
Srebrna plaketa Skupina, ki razvija poslovno proizvodni informacijski sistem o uporabi računalnika SSP Skupina tehnične priprave in kontrole kakovosti IVET	
Zlata značka: Branko Bežan Marko Goljar Stanislav Podboj Avguštin Gosar	OB IRRP PPO MONT
Pisno priznanje: Jože Šteblaj	OB
Na področju delovanja družbenopolitičnih organizacij:	
Zlata plaketa: Vukoslav Živković Ivan Križman	IRRP PPO
Srebrna plaketa: Vinko Štruklec	SSP

Obisk iz Blanskega

V preteklem mesecu je našo delovno organizacijo obiskala delegacija podjetja ČKD iz Blanskega na Češkoslovaškem. Delegacijo je vodil generalni direktor dipl. ing. Vladimir Petlah, spremljala pa sta ga še Mojmir Dimaček, predstavnik sindikata, in Martinek Jan, sekretar partije te tovarne.

Namen obiska te delegacije v Litostroju je bil, da se tudi v prihodnjem letu med obema organizacijama utrdi in razširi predvsem poslovno, pa tudi že ustaljeno prijateljsko in sindikalno sodelovanje.

V Litostroju je delegacijo sprejel naš generalni direktor ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov.

V pogovorih o dosedanjem poslovnem sodelovanju je bilo ocenjeno, da je le-to dobra osnova za nadaljnji razvoj globljih in dolgoročnejših medsebojnih odnosov. Tovarna ČKD iz Blanskega je največja Češkoslovaška turbinska tovarna z bogato dolgoletno proizvodno in tehnično tradicijo pri izdelavi vodnih turbin in ostale opreme. Zato je nujno, da Litostroj in ČKD razvijata ne le medsebojne kooperacijske odnose, pač pa tudi višje oblike sodelovanja za skupni nastop obeh podjetij na svetovnem tržišču, s skupnimi ponudbami. V ta namen so se predstavniki dogovorili, da bodo v kratkem podpisali dolgoročno pogodbo med Litostrojem in zunanjetrgovinsko organizacijo Škodaexport, ki zastopa podjetje ČKD Blansko.

Ko so predstavniki obravnavali sindikalno in prijateljsko sodelovanje, so skupno ugotovili, da se je primerno razvilo in da ga je treba obdržati na tej višini tudi v letu 1987. To pomeni, da bodo tudi v letu 1987 naši delavci imeli možnost potovati na krajše počitnice na Češkoslovaško, njihovi delavci pa bodo v poletni sezoni prihajali na počitnice v Fiesio.

K. G.

V sindikatu so mi rekli, da lahko pri vas nabavim ozimnico. Se je naš predsednik z vami že zmenil za kakšen popust in obroke?

Janez Hribar Mira Šček	PROD PUM
Zlata značka: Majda Tratar Marija Belepavlovič Miha Grobin Silva Chrysantis OO ZSMS	PUM PZO PROD OB TVN
Pisno priznanje: Peter Volk Vladimir Jakopič Polde Žnideršič Drago Pavc Josip Čoga	OB TVN TVN IVET SŠTS

Na področju samoupravljanja:	
Zlata plaketa: Franc Kranjc	PUM

Srebrna plaketa: Božo Vugrinec Karolina Cigale	PZO ZSE
---	------------

Zlata značka: Janez Kosterca Vladimir Sedej Franc Arh	PROD OB TVN
---	-------------------

Pisno priznanje: Stane Perhaj Branec Podpečan Lidija Arhar Milan Žuža Neda Melink-Pavlin	PUM IVET OB TVN SŠTS
--	----------------------------------

Na področju kulture in telesne kulture:	
Zlata plaketa: Ludvik Šarf Branko Sršen	IRRP OB

Srebrna plaketa: Milan Svetelj Rihard Lorbek	IRRP SSP
---	-------------

Zlata značka: Marko Gale Mirko Herman Vesna Tomc	IRRP TVN SŠTS
--	---------------------

Pisno priznanje: Andrej Mihelič Ciril Mihelič Franc Presečnik	PUM IVET SŠTS
---	---------------------

Na področju ostalih dejavnosti:	
Zlata plaketa: Ivo Bašnec	PUM

Srebrna plaketa Avgust Klemenc	PUM
--	-----

Zlata značka: Marija Sajk Silvester Koleša Vinko Klemenčič Magdalena Zobič	PTS OB TVN ZSE
---	-------------------------

Pisno priznanje: Miha Marinšek Anton Hočevnar Jože Kužnik Jože Mikec Muso Fazlija Skupina, ki je preprečila nadaljnjo krajo bronca v Obdelavi (iz Zavarovanja in Obdelave)	OB OB TVN TVN IVET IVET
---	--

Delegacija kombinata Trepča v Litostroju

Pred dvema letoma je Litostroj navezal stike z Rudarsko metalurško kemijskim kombinatom Trepča. Stiki so se stkali najprej na področju delovanja sindikata, vendar je bila že od vsega začetka prisotna želja, da bi sodelovanje razširili tudi na poslovnem področju.

Tako se je 30. in 31. oktobra letos v naši tovarni mudila 3-članska delegacija kombinata iz Trepče. Delegacijo je vodil Ismet Sulja — predsednik konferenci sindikata kombinata Trepča, v njej pa sta bila še Nikola Radović, direktor DO Procesna oprema in Vasilije Ščepanović, tehnični direktor Montaže kombinata Trepča.

Kombinat zaposluje preko 20.000 delavcev in ima svoje obrate na Kosovu, poleg tega pa še v Srbiji, Vojvodini in Črni

gori. Njihov proizvodni program je zelo pester, zelo pa so ponosni, da danes proizvedejo kar 85 % finalnih izdelkov, le 15 % pa je polproizvodov in surovin. Tako je kombinat Trepča v celotnem družbenem proizvodstvu Kosova zastopan s 35 %, v izvozu Kosova pa predstavlja 55 — 65 %.

Predvsem jih tare visoka stopnja nezaposlenosti — gre predvsem za mlad in strokovno usposobljen kader. Da bi ta problem čimprej odpravili, navezuje

Obiskovalci iz Trepče so si ogledali demonstracijo numerično krmiljenih učnih strojev (Foto: T.Š.)

Prihodnje leto 40 let Litostroja

Leto 1987 bo za delavce Litostroja gospodarsko zagotovo zahtevno, hkrati pa jubilejno leto, saj bomo obeležili 40 let ustanovitve in uspešnega dela naše delovne organizacije.

Obeleževanje štiridesetletnice TZ Litostroj predstavlja pomembno gospodarsko politično, samoupravno in kulturno manifestacijo dosedanjega razvoja. Zaradi tega so že pred časom stekle ustrezne aktivnosti, ki naj bi zagotovile organizirano celoletno dejavnost na različnih področjih našega dela, strokovne, razvojne politične in kulturne.

Imenovan je bil koordinacijski odbor za praznovanje štiridesetletnice DO TZ Litostroj, ki ga predstavlja kolegij delovne organizacije, ter komisij za informativno propagandno dejavnost in za organizacijsko izvedbo proslave. Z akcijskim programom, ki ga je dal upravni odbor DO v razpravo in sprejem delavskim svetom temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, pa so opredeljene konkretne naloge posameznih področij dela.

Praznovanje mora biti vsebinsko bogato, zato moramo postaviti v ospredje naše dosežke na področju tehnično-tehnološkega razvoja, zavzeti se moramo za odgovorno in pravočasno izpolnjevanje pogodbenih obveznosti ter sočasno krepiti samoupravne odnose. Naštete naloge so sicer stvar našega vsakdanjega dela, ki ga moramo še oplemeniti.

Najpomembnejša naloga, ki jo je opredelil koordinacijski odbor, je izdelava dolgoročnega tehnično-tehnološkega in ekonomskega razvoja delovne organizacije po posameznih proizvodnih programih — blagovnih skupinah. Dolgoročni program bo tudi ena od osnov za izdajo monografije razvoja TZ Litostroj. Izdelava celotne poslovno-propagandne predstavitve Litostroja je naloga, ki se je je vodstvo tozda Prodaja že lotilo. Sprejet je bil simbol 40-letnice ter drugi elementi propagandne predstavitve Litostroja.

Zahtevne naloge so predvidene pri izdaji informativno-propagandnih publikacij, kjer se predvideva poleg izdaje monografije tudi izdaja reprezentančnega poslovnega poročila za leto 1986.

Svečana oziroma posebna izdaja našega časopisa je že uveljavljena oblika ob takšnih priložnostih.

Ob tako pomembni obletnici bodo zaslužnim in prizadevnim delavcem podeljena državna odlikovanja in druga družbena priznanja, zato morajo kadrovske komisije v tozdih in DO takoj začeti zbirati in pripravljati predloge. V tozdih Prodaja in Nabava pa bodo pripravili tudi predloge za priznanja našim dolgoletnim poslovnim partnerjem.

Sočasno v okviru konference sindikata DO nastajata tudi programa športnih in kulturnih manifestacij. Vse aktivnosti bi strnili z zaključno proslavo v začetku septembra 1987.

Ob koncu je treba poudariti, da morajo vsi nosilci nalog in komisije izdelati finančne načrte za izvedbo predvidenih aktivnosti. Vsi stroški, razen proslave ter kulturnih in športnih aktivnosti, morajo biti vključeni v redno dejavnost, kot normalna sestavina poslovanja.

Želeli bi, da bi obeleževanje 40-letnice razvoja in dela naše DO potekalo v delovnem in ustvarjalnem vzdušju. Pomembno je, da se zavedamo, da ne gre za enkratno manifestacijo, pač pa za celoletno prizadevanje vseh nas pri izpolnjevanju zadanih nalog.

J. Elikan

kombinat poslovne stike z večjimi gospodarskimi sistemi v Jugoslaviji, da si zagotovijo še dodatno delo in zaposlijo čim več kadrov.

V razgovorih, v katerih so sodelovali Stane Stalowsky, Fadil Zec, Josip Klobučar in Ivan Babič so izrazili željo, da bi z našo delovno organizacijo tudi poslovno sodelovali. Opozorili so tudi na nekatera področja, kjer bi lahko skupno osvojili izdelavo nekaterih izdelkov, ki bi bili zanimivi na domačem kot tudi tujem trgu (npr. izdelava električnih viličarjev večje nosilnosti, izdelava nekaterih transportnih vozil na električni pogon itd.).

Predstavniki naše delovne organizacije so pozdravili pobudo, za sodelovanje na proizvodnem področju in poudarili, da je možno sodelovanje naše tovarne pri izdelavi nekaterih komponent za proizvodnjo kombinata Trepča.

Ob koncu razgovorov je bilo poudarjeno, da je potrebno izdelati analizo, na katerih področjih naj bi sodelovanje potekalo, nato pa naj bi se pričeli strokovno dogovarjati o izdelovanju skupnega proizvoda.

Gostje iz Trepče so obiskali tudi našo Srednjo šolo tehniških strok, kjer so si v spremstvu šole ogledali demonstracijo uporabe numerično krmiljenih strojev in učilnice za pouk računalništva ter bogato knjižnico, namenjeno dijakom in profesorjem šole.

Z velikim zanimanjem so si ogledali tudi proizvodnjo v naši delovni organizaciji, kjer smo jim razkazali delo in jih seznanili tudi z delovnimi pogoji delavcev in z delovanjem samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij.

Delegacijo kombinata iz Trepče je pred odhodom na Kosovo sprejel tudi Mirko Jančigaj in pozdravil pobudo, da se prijateljske vezi razširijo tudi na poslovno sodelovanje.

Z. Adlešič

Zakaj smo premalo uspešni?

Kakšni bodo naši nadaljnji ukrepi za izpolnjevanje akcijskega programa in s tem izpolnitve letnega plana?

31. oktobra je bila redna seja razširjenega kolegija s posebno točko dnevnega reda — ocena razprav po devetmesečnem obračunu in ocena izvajanja akcijskega programa za leto 1986.

Direktor tozda OB je posebej opozoril na zahtevo njihovega delavskega sveta, da je potrebno sklicati izredno sejo delavskega sveta delovne organizacije, na kateri naj se obravnavajo ukrepi za izvedbo akcijskega programa in zadolžitve na nivoju delovne organizacije. Potrebno bi se bilo dogovoriti za konkretne načine spremljanja izvajanja akcijskega programa in kontrolo izvrševanja zadolžitve.

Podobno stališče, kot ga je imel tozd OB, so imeli tudi ostali tozdi, na primer tozd IVET, kjer je zbor delavcev zahteval konkretizacijo ukrepov za izvajanje akcijskega programa.

Pri obravnavi teh zahtev sem bil osebno zelo presenečen, da se zahteva dodatna konkretizacija, saj je sam akcijski program zelo konkreten. Zato sem kot vodja razširjenega kolegija prosil, da oblikujemo in predlagamo konkretne ukrepe kot dopolnilo akcijskemu programu. Posebej značilno je, da je program potrebno dopolniti z zadolžitvami s stališča celotne delovne organizacije, zato je potrebno dodatno izdelati:

— program interventne zagotovitve dodatnih zmogljivosti obdelave,

— poseben akcijski program za blagovno skupino turbin,

— program trženja s posebnim poudarkom na trženju viličarjev,

— poseben program vključevanja skupnih služb v pripravo pogojev vsem tozdom za čim uspešnejše izvajanje akcijskega programa, da se razreši in uredi normiranje, nagrajevanje in vprašanje kakovosti.

Ocenili smo, da so ti dodatni programi zadolžitve potrebni, da pa jih ni moč pripraviti čez noč. Ocenili smo, da so lahko pripravljeni do 11. 11., zato smo predlagali sklic razširjenega delavskega sveta DO za 14. 11. 1986. Na sejo pa bodo vabljeni predstavniki družbenopolitičnih organizacij in vodje vseh tozdv ter delovnih skupnosti.

Vse to pa še vedno ne pomeni, da so bili direktorji tozdv zadovoljni z dinamiko ukrepanja. Zato smo na seji razširjenega kolegija 3. 11. sprejeli »prvi paket« konkretnih ukrepov, ki je bil objavljen naslednjega dne.

UKREPI

1. V posameznih temeljnih organizacijah se že sedaj organizira delo preko rednega delovnega časa glede na potrebe delovnega procesa.

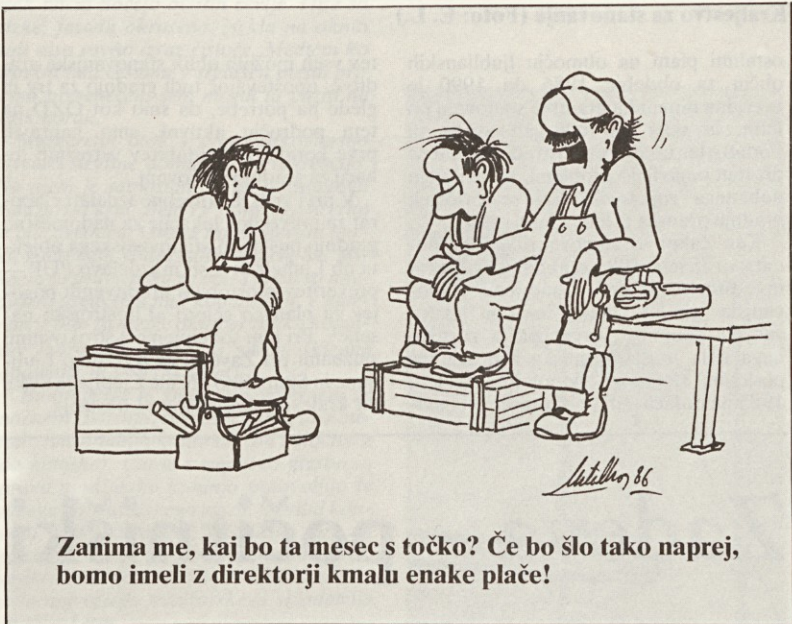
Ta način naj se uporablja tudi pri izvajanju nalog iz akcijskega programa za leto 1986, pri čemer so organizatorji dela dolžni uporabiti vse mo-

dogovor o limitu 45 % najvišjega normskega (finančnega) presega delavca, kar pomeni, da pri individualnem doseganju norme ni omejitve.

Povprečni normski (finančni) preseg v tozdu se lahko dvigne največ do višine 1,51, kar je za 9 % več kot znaša povprečni preseg na ravni DO. Če tozd prekorači ta dogovorjeni nivo, se normski presegi delavcev v tozdu proporcionalno korigirajo.

Kolegij bo tudi redno spremljal realizacijo sprejetih ukrepov.

To je le del ukrepov, dodatne bomo še sprejeli. Nekaj predlogov bo gotovo tudi na seji DS DO, sicer pa bodo tudi situacije sproti opozarjale

žne oblike organiziranja delovnega časa za izvršitev predvidenih nalog. (Oblika dela 12 — 12 je sestavni del oz. ena od oblik organizacije dela).

2. Na vseh vseh v delovno organizacijo bodo delavci zavarovanja poosttrili nadzor nad izhodi delavcev med 7.30 in 13.30 uro. Dosledno se bodo izvajali predpisi o izhodi iz zeleno izkaznico in z dovolilnicami.

Morebitne zastoje, ki bi nastajali zaradi premakljivega delovnega časa od 6. do 7.30 ure, se javlja na telefon 13 — 40, kjer bo registrirano, kdo zahteva intervencijo, pri kom jo zahteva in zakaj jo zahteva. Problematika zastojev bo sproti analizirana, kolegij pa jo bo redno spremljal.

3. Zaradi stimuliranja kvalitetne organizacije dela se ukine dosedanja

na naloge, ki smo jih morda zdaj spregledali.

Za konec pa lahko rečem naslednje:

V Litostroju sem že štiri leta. V tem času sem uspel spoznati način dela te velike tovarne, njene hibe in njene prednosti. Želim si, da bi delali dobro, tako kot zmoremo. Ni nam potrebno životari z nizkimi osebnimi dohodki, kajti naši potenciali so dosti večji. Znati se moramo le povezati, se primerno organizirati in sodelovati. To je tudi cilj moje dose-danje politike in ukrepanja, in še naprej si bom prizadeval, da ga kljub vsem težavam izpolnim.

Pripravila M. M.

Težka pot v leto 1987

Prvič po večletnih pripravah planov za naslednje leto se je zgodilo, da nismo uspeli uskladiti potrebe temeljnih organizacij in možnosti realizacije naročil preko poslovnih odborov blagovnih skupin do zborov delovnih ljudi ob koncu oktobra, ko se obravnavajo devetmesečni rezultati poslovanja tekočega leta.

Pri sprejemanju osnutka plana 1987 v juliju 1986 smo ugotovili, da znaša razlika med planirano ekster-no realizacijo in potrebami tozdv nekaj čez 7 milijard dinarjev. Pri ponovnem usklajevanju v septembru pa se je situacija celo poslabšala, saj je planirana vrednost realizacije dizelskih motorjev nižja od prvotne zaradi pomanjkanja naročil za naslednje leto. Razlika med realizacijo in stroški se je še povečala na 13 milijard din. Tudi proizvodnja transportnih vozil je medtem znižala količino s 5.650 ton na 5.000 ton. Vsakoletni dvig proizvodnje viličarjev bo tako prvič prekinjen, ne zaradi pomanjkanja zmogljivosti in možnosti finalizacije same temeljne organizacije TVN, temveč zaradi premajhnega povpraševanja na trgu po tovrstnih proizvodih. Kljub rekordni prodaji viličarjev na domačem trgu v letošnjem letu je njihova proizvodnja količinsko prevelika, da bi jo prevzel samo domači trg, zato moramo poiskati vse možnosti na tujih trgih. Ob zastoju prodaje viličarjev bomo morali resno začeti razmišljati o prestrukturiranju proizvodnje v temeljni organizaciji TVN.

Druga faza usklajevanja je zahtevala znižanje stroškov poslovanja in dohodka temeljnih organizacij. Zaradi zmanjšanja planiranih količin dizelskih motorjev in viličarjev so se temu usklajeno znižali stroški nabave osnovnega in pomožnega materiala, energije, režijske proizvodne storitve, burto osebni dohodki in davki v obveznostih iz dohodka.

Globoko znižanje stroškov pa kljub temu ni realno, saj nam že devetmesečni rezultati v teh kategorijah planskih elementov kažejo, da bodo marsikateri od njih preseženi že v letošnjem letu. Ponovna temeljita analiza plana 1987 je še vedno v teku, plan bo predvidoma dokončno usklajen v novembru 1986.

Količinski plan 1987 je pri ekster-ni realizaciji višji od ocene 1986 za 11%. Po blagovnih skupinah je seveda odstotek rasti različen.

Plan je za domače tržišče v glavnem pokrit z naročili, oziroma bodo naročila s krajšim dobavnim rokom pokrita med planskim letom. Na konvertibilnem trgu imamo pokritje 67%, na klirinškem pa 94%.

Izvoz na konvertibilno področje načrtujemo v višini nekaj čez 37 milijonov obračunskih dolarjev.

Uvoz bo znašal okoli sedem milijonov dolarjev iz konvertibilnega področja in nekaj čez stotisoč dolarjev s klirinškega trga.

Temeljne organizacije bodo predvidoma zaposlile 5% delavcev več kot v septembru 1986; pri tem najbolj izstopata Inštitut in Proizvodnja preoblikovalne opreme zaradi pridobitve ustreznih kadrov, ki jih potrebuje omenjeni temeljni organizaciji zaradi povečanega obsega del.

V obravnavo je predložen tudi koledar za naslednje leto, iz katerega so razvidni praznični in prosti dnevi, ki so usklajeni s predpisanim zakonom.

Takoj po verificiranju usklajenih planov se bomo lotili izdelave režijskih planov, amortizacije in investicij, skupne porabe, zunanjetrgovinskih odnosov, dinamičnih planov tozdv, plana pridobivanja naročil, plana finančnih sredstev za izobraževanje ter planov kazalcev uspešnosti posameznih elementov.

V kolikor se bo med planskim letom ugotovilo, da zaradi določenih vzrokov (višja inflacija, kot je planirana, in drugo) plan ne sledi trendom povečanja, bomo ponovno ocenili planirane elemente ter jih prilagodili novim situacijam.

H. Bratkovič

Delegati DPO o gospodarjenju

Delegati družbenopolitičnih organizacij Litostroja so se na svoji skupni seji, ki je bila 27. oktobra, ob obravnavi rezultatov gospodarjenja v devetih mesecih dogovorili tudi o izvrševanju akcijskega programa izvajanja plana do konca leta 1986.

Najprej so delegati poslušali poročilo generalnega direktorja o izvrševanju akcijskega programa in razlago poslovanja delovne organizacije, ki jo je podala tovarišica Terezija Žižič.

V živahni razpravi so delegati opozarjali na probleme, s katerimi se srečujemo pri izpolnjevanju planskih obveznosti.

Vukoslav Živković (IRRP) je opozoril na razkorak med sredstvi, ki so namenjena za nabavo reprovromateriala in prilivi. Za premagovanje tega razkoraka bi kazalo čim prej usposobiti delavce v Nabavi in IRRP, da bi v večji meri uporabljali računalnik. Vendar pa bo moral POAE z namestitvijo bolj usposobljenih delavcev zagotoviti boljše izbrabo računalnika. Nabava pa bo morala ob pomoči računalnika zagotoviti take postopke pri nakupu reprovromateriala, da bo potekal nemoten in racionalen proizvodni proces.

Zvonimir Volfand je pojasnil, da cene materiala naraščajo hitreje kot to predvidevamo v planu, zato je edini izhod, da se takim težavam izognemo z najkrajšim časom izvedbe naročila.

Mihael Premk (OB) je opozoril, da je pereč problem v prezasedenosti kapacitet, ne najdemo pa rešitev, s katerimi bi lahko v normalnih razmerah izpolnili

plan. Ob tem je poudaril, da so produktivni delavci za svoje delo slabo stimulirani, izredno velik problem pa je pri zaposlovanju strokovno usposobljenih kadrov.

Tatjana Ivanič-Lukič (SSP) je seznani-la delegate, da je v letošnjem letu zapustilo delovno organizacijo toliko delavcev kot v celem preteklem letu. Osnovni razlog za odhod iz DO pa je nizek osebni dohodek.

Zvonimir Volfand je opozoril, da imamo kljub velikemu številu odhodov delavcev vendar za 4 % več delavcev kot v minulem letu, res pa je, da gre večinoma za mlade delavce, ki še nimajo veliko delovnih izkušenj, zato je produktivnost nekoliko nižja. Da bi se izognili še nadaljnjemu padanju produktivnosti, pa bomo morali zaposliti visoko strokovno usposobljene delavce in se izogibati uravnolovki pri nagrajevanju ter uvesti stimulativne oblike nagrajevanja.

Ivan Babič (Prodaja) in Radule Jasnič (IRRP) pa sta opozorila, da bo potrebno delavce, ki morajo v zadnjih dveh mesecih letošnjega leta vložiti maksimalni napor za izpolnitev planskih obveznosti, spodbujevati tudi z nagrajevanjem.

Boško Bjelič (PZO) je poudaril, da

moramo v TOZD in DS usmeriti vse sile, da odpravijo vse težave, ki onemogočajo izpolnjevanje plana in ne le opozarjati na probleme.

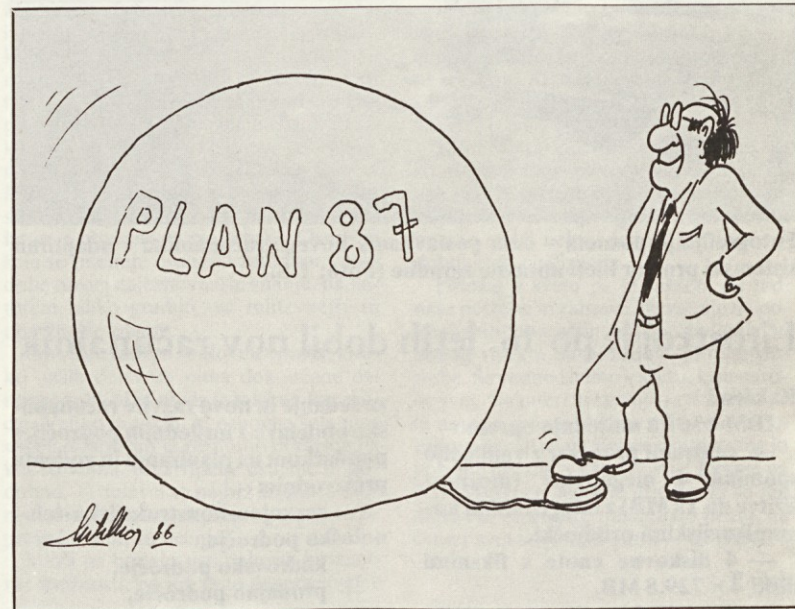
Na podlagi uvodnih pojasnil in razprave so delegati sprejeli naslednje sklepe:

Predstavniki DPO DO ob obravnavi poročila o izvajanju akcijskega programa izvajanja plana ugotavljamo, da z rezultati doseganja zastavljenega plana v zadnjih mesecih ne moremo biti zadovoljni. Zato zadolžujemo vse DOP/DS, da vse aktivnosti usmerijo k izpolnjevanju plana DO do konca leta. Vodstvu DO predlagamo, da prouči možnost povečanja vrednosti točke glede na dosežene rezultate in prizadevanja delavcev pri izpolnjevanju akcijskega programa s 1. 10. 1986 in predlog posreduje samoupravnim organom v obravnavo in potrditev.

Glede na aktivnost in nujnost izpolnjevanja akcijskega programa in plana DO zadolžujemo vse DPO v TOZD/DS, da analizirajo izpolnjevanje akcijskega programa in sprejmejo konkretne zadolžitve za doseganje akcijskega plana DO v letu 1986.

Predstavniki DPO zahtevajo od vodstva DO, da zagotovi pospešeno razpravo o pravilniku o normah, kakovosti in pravilniku o nagrajevanju ter jo rokavno opredelijo.

Z. Adlešič

Obvestilo

Delavci Litostroja, ki želite svoj stanovanjski problem rešiti z nakupom stanovanja v etažni lastnini v letih 1978, 1988, 1989 in 1990 obveščamo, da je predvidena ustanovitev stanovanjske zadruge za gradnjo stanovanj. Zato vse zainteresirane naprošamo, da se najkasneje do 31. decembra 1986 zgledite v Kadrovsko-splošnem sektorju — stanovanjski oddelek, kjer vas bomo na podlagi izpolnjene prijavnice evidentirali kot možnega člana zadruge.

Datum prijave posameznika po tem roku bo eden od kriterijev vključitve po dinamiki graditve stanovanj.

KSS — stanovanjski oddelek

Nezadržno upadanje družbene gradnje

Število razprave o Poročilu o stanovanjskem gospodarstvu za preteklo srednjeročno obdobje so bile enotne v tem, da je težav na tem področju zelo veliko. Posledica tega je nezadržno zmanjševanje obsega dokončane družbene gradnje in istočasno tudi zmanjševanje števila tistih stanovanj, ki so v fazi gradnje.

Zakon o stanovanjskem gospodarstvu je januarja 1981 uvedel sistem družbeno usmerjene stanovanjske gradnje (DUSG). Klasična oblika gradnje za trg je bila ukinjena. Pri DUSG ima družba kot celota oz. družbenopolitična skupnost osrednji interes, ki se uresničuje z družbenim dogovarjanjem in samoupravnim sporazumevanjem v vseh fazah načrtovanja, graditve in gospodarjenja.

Boj za uveljavitev DUSG je predvsem, da je sestavni del družbenega planiranja in urbanističnega načrtovanja, da se na ta način zagotovi družbeni vpliv na obseg stanovanjske graditve, na vrsto in kvaliteto stanovanj, na specifične potrebe pri izgradnji stanovanj, na racionalizacijo stanovanjske graditve, oblikovanje cen, zagotavljanje sredstev za predviden obseg stanovanjske gradnje ter na izgradnjo celovitih naselij. Poleg širšega družbenega vpliva bi morali imeti v družbeno usmerjeni stanovanjski gradnji neposreden vpliv tudi pričakovalci stanovanj, kar se zagotavlja že v procesu planiranja in ob sprejemanju prostorskih izvedbenih načrtov in investicijskih programov. V nadaljnjih fazah gradnje se neposredni vpliv na dinamiko in kvaliteto gradnje izvaja preko kvalitetnega finančnega in tehničnega nadzora.

Iz vsebinske opredelitve izhaja, da je bil osnovni cilj organizirati DUSG, da bodo pri oblikovanju stanovanjske politike pri graditvi in uporabi stanovanj usklajeno sodelovali vsi zainteresirani ter da bo le-ta izraz njihovih potreb, interesov, možnosti in odgovornosti. Uvedba novih odnosov v družbeno usmerjeni stanovanjski gradnji pomeni razvoj samoupravnega sistema v kompleksni zajeti gradnji stanovanj, ki ga je treba uresničiti z vzpostavljanjem čim bolj neposrednih odnosov vseh pričakovalcev in izvajalcev ter s koordinacijo dela samoupravnih in strokovnih struktur.

Temu pa bi bilo potrebno prilagoditi organizacijo in funkcionalnost posameznih objektov, ki v stanovanjski gradnji sodelujejo, da bi lahko obvladali protislovne interese uporabnikov in izvajalcev ter da bi stanovanjska skupnost postala kraj neposrednega uspešnega dogovarjanja o vseh zadevah stanovanjske politike.

Zastoj v družbeni stanovanjski gradnji v zadnjih letih je posledica premajhne učinkovitosti vseh dejavnikov v stanovanjski gradnji, predvsem v njihovi šibki organizacijski in dohodkovni povezanosti, s katero bi se morale razmejiti tako pristojnosti in odgovornosti posameznikov, ki sodelujejo v kompleksni stanovanjski graditvi. Problemi so najbolj opazni zlasti na naslednjih področjih: v pripravi planskih aktov, neurejenem sistemu financiranja, pridobivanju in urejanju stavbnih zemljišč in v zvezi z uveljavljanjem investitorstva v stanovanjski gradnji.

Vsakdo, ki je v preteklih letih oz. letos reševal svoj stanovanjski problem z nakupom stanovanja v etažni lastnini, je tako na lastni koži izkusil neodgovorno obnašanje subjektov pri izvajanju zastavljene politike, ki ima za posledico prav zmedo na področju stanovanjske gradnje. Velika pomanjkljivost, ki se kaže pri tem, je prav gotovo ta, da ni enotne informativne službe o možnostih nakupa stanovanja za Ljubljano in pravo »barantanje« pri oblikovanju cen stanovanj. Roki stanovanjske gradnje se podaljšujejo, kvaliteta gradnje in zaključnih del pada, cene se oblikujejo neodvisno od kvalitete, mnogo je še drugih pomanjkljivosti.

Nič drugačno stanje ni na področju stanovanjske gradnje v občini Ljubljana-Siška, kjer se delavci kot posamezniki bodoči etažni lastniki in delovna organizacija pri nakupu družbenih najemnih stanovanj vsakodnevno srečujemo s tovrstno problematiko. Iz Samoupravnega sporazuma o usklajevanju srednjeročnega plana stanovanjske graditve z

Kraljestvo za stanovanje (Foto: E. L.)

ostalimi plani na območju ljubljanskih občin za obdobje 1986 do 1990 je razvidna dinamika graditve stanovanj po letih, in sicer na lokacijah Svetje in Podutik ter ureditev podstreh. Vendar se pri tem pojavljajo problemi, ki ne dajejo nobenega zagotovila, saj se pričetek gradnje prenaša iz leta v leto.

Ker Zakon o stanovanjskem gospodarstvu iz leta 1981 opredeljuje, da kot investitor družbeno usmerjene stanovanjske gradnje lahko nastopa stanovanjska skupnost, organizacija združenega dela in stanovanjska zadruga ter poslovna skupnost, dopolnitev iz leta 1985 pa določa, naj se omogoči uveljavitev vseh možnih oblik stanovanjske graditve, upoštevajoč tudi gradnjo za trg in glede na potrebe, da smo kot OZD na tem področju aktivni, smo napravili prve korake za pridobitev ustreznih lokacij za gradnjo stanovanj.

V prvi vrsti je potrebno izdelati elaborat za preveritev lokacije za nadomestno gradnjo poslovno-stanovanjskega objekta ob Ljubeljski cesti in izdelavo PUP — preveritev prostorsko ureditvenih pogojev za plansko celoto »Litostrojsko naselje«. Pri tem sodelujemo s strokovnimi službami pri Zavodu za izgradnjo Ljubljane in Skupščino občine Ljubljana-Siška ter krajevno skupnostjo »Litostroj«.

Ponovno je dana zelena luč za pričetek aktivnosti za izdelavo zazidalnega načrta za Korotansko naselje, kar istočasno pomeni tudi obvezo, da se bolj organizirano lotimo izpraznitve obstoječega barakarskega naselja.

Pobuda je bila sprejeta tudi na 6. redni seji upravnega odbora delovne organizacije 28. oktobra 1986, kjer so bili izglasovani ustrezni sklepi. V zvezi s tem je sprejet tudi sklep o ustanovitvi stanovanjske zadruge za gradnjo stanovanj, da bi tako zagotovili večjo učinkovitost pri pridobitvi ustreznih dovoljenj in cenejšo gradnjo.

D. Perko

Zadeva - počitniški domovi

Predsednik odbora samoupravne delavske kontrole delovne organizacije je seznanil delegate delavskega sveta DO s poročili komisij, imenovanih na seji odbora SDK DO za kontrolo zakonitosti poslovanja in popis osnovnih sredstev ter drobnega inventarja v počitniških domovih Sorica in Fiesa.

Komisiji sta ugotovili, da je vodenje dokumentov za oba domova zelo pomanjkljivo, da inventurni popisi niso bili izvedeni zadovoljivo in da se stanje popisa sredstev ne ujema s stanjem kartic, ki so vodene v tozdu ZSE.

Na podlagi poročila odbora samoupravne delavske kontrole delovne organizacije delegati delavskega sveta zahtevajo, da se zoper odgovorne delavce v tozdu ZSE za popis sredstev uvede disciplinski postopek. Po zaključenem sanacijskem postopku v počitniških domovih pa mora TOZD ZSE delegatom DS DO predložiti poročilo.

Navedeni sklep, ki ga je naš delavski svet sprejel na svoji 2. redni seji 16. oktobra letos, daje slutiti zaključek nejasnosti, ki so se v zadnjem času spletale okoli naših dveh počitniških domov v Fiesi in na Sorici in še nadaljnjih zapletov.

Podajamo povzetke ugotovitev in dogovarjanj, ki so se začela kmalu po v uvodu omenjenem pismu družbenega pravobranilca samoupravljanja, ki ga je 3. junija naslovil na odbor samoupravne delavske kontrole DO. Čeprav je večina ugotovitev, zahtev in informacij pobrano iz raznovrstnih zapisnikov, menimo, da prispevek ne bo tako suhoparen kot bi človek predvideval glede na vire, saj je tematika kar precej zanimiva in na svojstven način dinamična. Upamo, da nam je iz obsežne dokumentacije uspelo izbrati tiste ugotovitve, ki dajejo čim bolj objektivno informacijo o tem nepotrebnem zapletu.

Pismo družbenega pravobranilca

V začetku letošnjega junija je naš odbor samoupravne delavske kontrole prejel dopis družbenega pravobranilca sa-

moupravljanja. Ker je, kot pravi v dopisu, seznanjen s problemi in nepravilnostmi v poslovanju, s katerimi se srečuje vodja počitniških domov v tozdu ZSE, predlaga, da odbor samoupravne delavske kontrole preveri:

— zakonitosti poslovanja doma na Soriški planini (od 1. januarja 1986) ter doma v Fiesi (od 8. junija 1985 do 25. septembra 1985),

— stanje popisanih osnovnih sredstev ter izvor sredstev, ki niso evidentirana med osnovnimi sredstvi tozda, ki pa z njimi razpolaga,

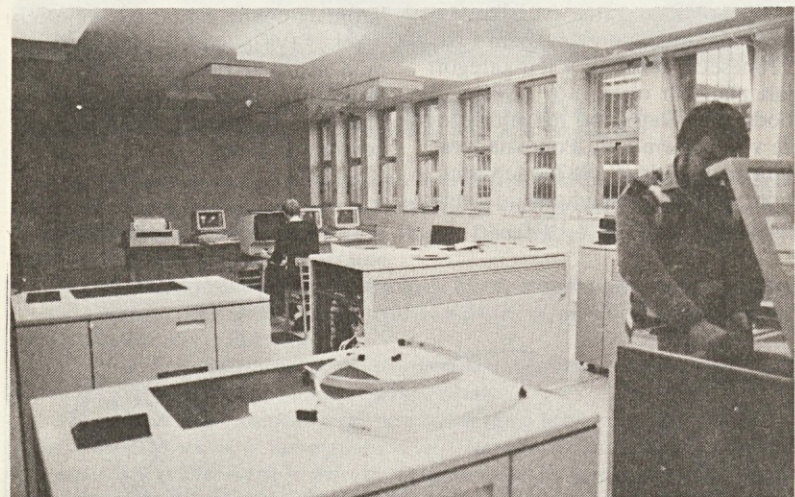
— kdaj in zakaj je prišlo do požara v kiosku na Soriški planini, kdo je bil o požaru obveščen in kakšna škoda je pri tem nastala,

— zakaj ni bil speljan disciplinski postopek zoper upravnika počitniškega doma v Fiesi in na Sorici, ki je bil predlagan 20. februarja letos.

Predlaga pa še, naj si ogledajo vse ostalo razpoložljivo gradivo (pisma in opozorila vodje počitniških domov naslovljena na direktorja tozda ZSE in samoupravne organe v tozdu) ter o vsem poročajo delavskemu svetu delovne organizacije in tozda ter njemu, torej družbenemu pravobranilcu samoupravljanja.

OJ TA SORICA

Fotografija je posneta v času postavljanja novega računalnika v adaptiran sistemski prostor kleti upravne zgradbe (Foto: T.Š.)

Litostroj je po 16. letih dobil nov računalnik

Kakšen?

- IBM 4361 z naslednjo opremo
- centralni procesor z velikostjo spomina 4 megabytov (možnost širitve do 12 MB) z integriranimi komunikacijskimi priključki,
- 4 diskovne enote s fiksnimi diski 4 × 729,8 MB,
- dve tračni enoti gostote zapisa 6250/1600 bytov na colo,
- čitalec disket (integriran v procesorju),
- 2 vrstična tiskalnika 2 × 476 (neto) vrstic na minuto-jugoslovanski znaki,
- 1 matrični tiskalnik,
- konzola z zaslonom (upravljalni terminal),
- 11 zaslonkih terminalov,
- lokalna kontrolna enota za največ 32 terminalov (še ni dobavljena).

Za kaj ga bomo uporabljali?

Prevzel bo hranjenje podatkov in izdelavo informacij, za poslovno proizvodni informacijski sistem, t. j.

za sedanje in novo razvite računalniške obdelave z naslednjih področij, s poudarkom na planiranju in vodenju proizvodnje:

- razvojno-konstrukcijsko-tehnološko področje,
- kadrovsko področje,
- prodajno področje,
- nabavno področje,
- proizvodno področje,
- finančno področje.

Kaj bo s starim računalnikom?

- IBM 360/20 (kartični) bo po mnogih letih neutrudnega dela z zaključnimi obdelavami za leto 1986 razbremenjen in bo v začetku leta 1987 odšel v zaslužni pokoj,
- IBM 370/148, ki je bil postavljen v začetku leta 1986 (glej januarsko številko časopisa Litostroj), pa bomo uporabljali za razvijanje novih računalniških obdelav in bo v pomoč novemu računalniku.

A. Vintar

Mesto na bregovih Donave

Budimpešta je prestolnica Madžarske, politično, gospodarsko in kulturno središče, kjer živi petina vseh prebivalcev te države. Mesto se razteza na obeh bregovih, na levem bregu je Pešta, veliko večja, živahnjša in bolj velemedna kot Budim na desnem, gričevnatem bregu.

Ce potuješ z vlakom iz Jugoslavije v Budimpešto, prispeš na Östbahnhof (vzhodno železniško postajo). Zgradba ti poda pravo veličino mesta, postajni vrvež, prodajalci časopisov in napitkov s svojim glasnim vzklikanjem kažejo svojevrstno mešanico srednjeevropskega in azijskega temperamenta.

Naprej se srečaš z mestnim prometom, ki te s svojo urejenostjo zares preseneti (vsaj tistega, ki živi v Ljubljani). Podzemna železnica je ena najstarejših v Evropi, avtobusi in tramvaji se odlikujejo s točnostjo. Lahko se ti zgodi, da te kdo potrepja po rami in te s ponavljajočim »change« opozori, da lahko pri njem menjaš devize. Tu sem prvič spoznal, kako cenijo naše plačilno sredstvo. Poljak, s katerim sem hotel opraviti finančno transakcijo, me je preprosto ignoriral, ko sem mu omenil dinarje, ob pogledu na marke in franke pa je bil ves blažen.

Ogromno je turistov tudi sredi oktobra, predvsem so to Nemci in Skandinavci. Mestu dajejo vtis svetovljanstva. Po trgih se zbirajo glasbeniki, recitatorji, slikarji, finančni transaktorji, ki s svojo dejavnostjo popestrijo turistično ponudbo. Tudi nekaj cvenka jim pade. Vaci Utca je ena najlepših ulic v centru mesta (v Ljubljani Copova, vendar ji ne seže niti do gležnjev). Tu je vsa smetana mesta, večerni korzo, lepe obleke, na vsakem koraku umetniki — blišč Budimpešte.

Mesto slovi po svojih mostovih preko Donave, najbolj veličasten pa je najnovejši Erzsébetiíd. Nad mostom se vzpenja Citadela — grič, na katerem je ogromen spomenik svobode in spomenik sovjetskim vojakom. Ob vznožju je reka in kopališče Rudas, ki nudi posebno v večernih urah fantastično sliko. Nad vrelcem je spomenik škofu Gellestu, ki naj bi ga po legendi od tu pahnili v Donavo.

Stari del mesta — Buda — je zmes gotskega in baročnega stila, kar te opozori na bogato zgodovino Madžarske. V preteklosti so bili Madžari velikokrat žrtve barbarskih vdorov ljudstev iz Azije, zato se je marsikatera stavba dograjevala in se spremenila. Tu je kraljevi grad, v katerem je narodna galerija. Obisk v gradu je svojevrstno doživetje! Matijeva cerkev, ki je v bližini, slovi po orgelskih koncertih, v njej

gostujejo najboljši glasbeniki sveta. Slaščičarne, čarde (to so restavracije, v katerih je na voljo madžarske kuhinje in ciganska glasba), majhne prodajalne z usnjeno galanterijo in keramiko nudijo turistu vse možnosti, da se reši debele denarnice. S kraljevega gradu je edinstven razgled na Pešto, na bližnji parlament, vidi se tudi večina mostov, v ozadju pa tudi Bazilika svetega Štefana, ki ga Madžari zelo cenijo. Posebna zanimivost je obisk Margaretinega otoka, ki se razteza po Donavi med dvema mostovima. Na poti tja Budimpešta pokaže svoj drugi obraz (buda Budimpešte). Sam center Pešte in Bude je res mogočen, predmestje in zakotnejše ulice pa ti pokažejo povsem drugačno sliko. Slabo založene trgovine, gostilne, ki so bolj podobne vaškim krčmam, tudi čistoči je mogoče oporekati. Mladi Romi te nenehno obletavajo, vedeževalke ti želijo brati iz dlani, ulični čistilci čevljev ti na vsak način hočejo očistiti čevlje. Hiše so nizke, fasada okrušena, stekla na oknih tudi niso ravno izraz čistoče. Medtem ko sem bil nad cestami v središču mesta prijetno presenečen, sem moral tu paziti na vsak korak.

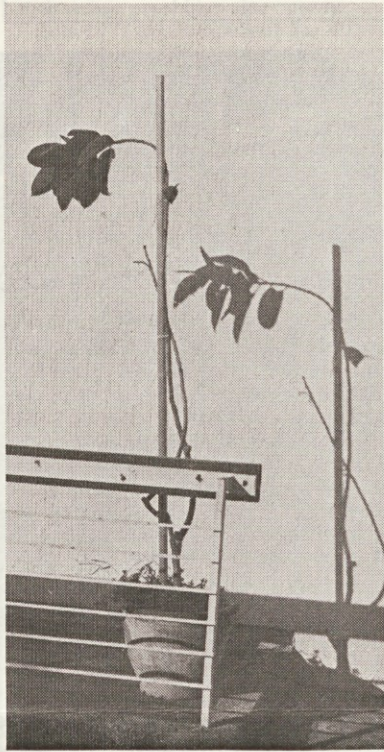
Margaretin otok s svojo slikovitostjo privlači številne domačine na rekreacijo. Na njem je samostan, ki ga je ustanovil madžarski kralj Bela IV, katerega hčerka je bila svetica. Grand hotel, številni parki, vodometi, vodni stolp, kapela Sv. Mihaela so prava paša za oči. Turisti so navdušeni predvsem nad kopališčem, v katerem je bilo za mesec oktober veliko kopalcev (zdravilni vrelci, ki zdravi sklepna obolenja, in boleznih dihal).

Budimpešta je znana po večernem in nočnem življenju, številnih barih, diskotekah, nacionalnih kuhinjah (od italijanske do kitajske). Čarde s cigansko glasbo in pravo madžarsko kuhinjo zadovoljijo še takega poznavskega jedca. Številni koncerti, festivali, opere, gledališke igre na prostem slavijo po izredno kvalitetni izvedbi. Vsak večer se v operni hiši izvajajo dela največjega madžarskega skladatelja Franza Lista.

Vsa madžarska jedila so izredno začinjena, posebej pa sloviti bograč (juha s koščki govedine, krompir v kockah, korenje, paradižnik, paprika). Zraven se prileže znano belo vino Aszu.

Ob odhodu turist prav gotovo ni nezadovoljen. Budimpešta s svojo bogato ponudbo zadovolji še tako nemirnega in vedoželjnega duha.

Tone Švigelj

Kompozicija (Foto: V. Jantol)

Strasti

Film Strasti je nova uspešnica v Slogi, za katero se zdi, da bo prekoslila vse dosedanje rekorde v številu predvajanj. Zanimivo je, da so že nekaj let med najbolj gledanimi prav erotični filmi.

Omenjeni film ima nekaj prednosti, ki ga držijo na vrhu: lahkoten je, kar je posebna prednost v kriznih časih (opazna je tudi pri vseh ostalih uspešnih filmih) in ima privlačno zgodbo. Na začetku je kratka in uspešna ljubezenska romanca, potem »trpljenje« glavnih junakov (posebno junakinje!), slava in srečen konec.

Ob površnem opazovanju bi lahko pomislili, da je publika prešla romantično fazo in filme kot so »Love story« (slučajno prav ta film igra ta mesec v Kinoteki), ampak, kot sem že omenil, imajo Strasti prav vse komponente klasičnega ljubezenskega filma obogatene z dokajšnjo mero seksualnih primesi. Kot tak je film primeren za intelektualce, ki hočejo analizirati psiho — socialno stanje v današnji družbi, za erotске estete, vojake ter zaljubljene parčke, ki mora-

jo prebiti še zadnje zadržke. Da pa se seveda uporabiti še v druge namene, ki pa si jih kar ne upam omeniti.

Poleg dobrih lastnosti filma naj na koncu omenim še slabe. Vseeno iz kakšnih pobud gre človek gledat ta film, mora obupati nad tako osladno zgodbo, ki je že tolikokrat uporabljena in izrabljena. Ob vsem kar sem že omenil, je ta film morda zanimiv tudi za tiste, ki še ne vedo, kako izgleda film, ki ga lahko pogojno označimo kot trdo pornografijo.

S tem malo ironičnim pisanjem se nisem mislil ograjevati od filma, ki sem si ga tudi sam šel gledal ravno zaradi elementov pornografije. Želel bi dejati le to, da so tudi to žanrski prizori kot je npr. nasilje v drugih zvrsteh filmov. In če se bojimo negativnega vpliva pornografskih filmov na naše otroke, se lahko ravno tako upravičeno bojimo tudi nasilja. Mislim pa, da vsaj glede pornografije ne more biti bojazni, saj kinematografi Ljubljane skoraj gotovo ne bodo dovolili, da bi se ti filmi pretirano razmahnili.

Josip Šerbetar

Odklanjanje znanja?

V Litostroju je dokaj dobro poskrbljeno za izobraževanje naših delavcev, tako ob delu kot iz dela. Pred kratkim so se pojavila na oglašnih deskah tudi obvestila o vpisovanju odraslih v osnovno šolo. Postal sem pred enim izmed takih obvestil in se zamislil.

V današnjem času družba vsakomur omogoča izobraževanje za različne stopnje zahtevnosti na raznovrstnih področjih. Še v času naših starih staršev in staršev pa je bilo šolanje predvsem vprašanje socialnega in materialnega statusa. Šolali so se lahko le otroci premožnejših ljudi, čeprav so bile tudi nekatere izjeme. Dandanašnji sta znanje in strokovnost vse bolj pomembni vrednoti naše družbe. Vse bolj se povečujejo potrebe po novih znanjih ter potrebe po izpopolnjevanju že obstoječih znanj. Prvih korakov logičnega mišljenja se človek navaja že v rani mladosti, z malo šolo pa že vstopi v novi svet, svet znanja. Temu sledi osnovna šola, ki pri nas traja osem let in je obvezna za vse otroke. Osnovna šola se imenuje osnovna zato, ker v njej dobe otroci najosnovnejše znanje, na katerem lahko gradijo vse zahtevnejše in obsežnejše znanje.

Ob vsem tem pa se človek vpraša, koliko naših delavcev nima dokončane osnovne šole. Mislim, da je takšnih kar precej. Veliko je takih, ki osnovne šole niso uspeli dokončati iz razumljivih razlogov, kot so vojna, preživljanje družine in podobno. Ti delavci so najbrž še danes željni znanja, žal pa tudi prepričani, da so že preveč v letih za učenje.

V oči pa bodejo tisti delavci, ki imajo vse možnosti, pa jim je to deveta stvar v

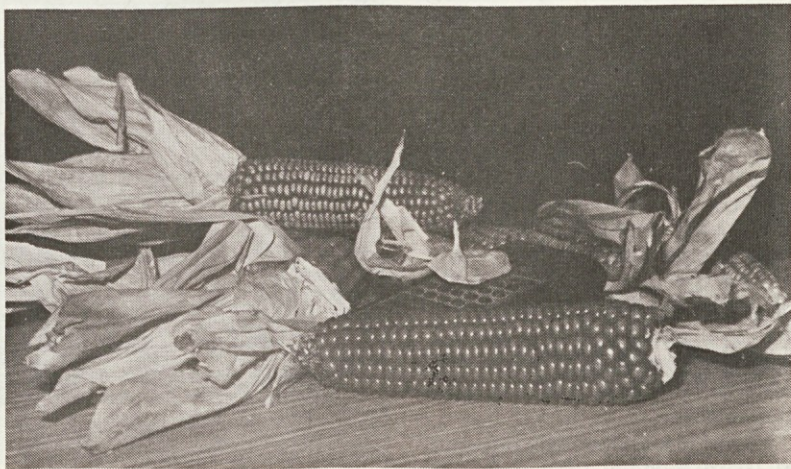
življenju. To so večinoma mladi, bistri in sposobni delavci, ki imajo vse pogoje, pa se kljub temu **nočejo** šolati (niti dokončati osnovne šole). »Šola? Ah, pa saj to je čisto brez zveze, sama izguba časa! Sploh pa jaz nikoli nisem bil za knjige. Kdo pa danes še rije po možganih? Saj šola sploh ni pomembna, važno je, kaj delaš! Glavno je, da znaš delati in jaz to znam; tisti pa, ki hodijo v šolo, so sami naivneži!« Takšne in podobne besede lahko človek sliši od neosveščenih mladih delavcev. Temu ne bom, nočem, brez zveze ... lahko brez zadržkov rečemo lenoba.

Denar za šolnino bi že nekako spravil skupaj, ampak — kdo se bo učil in kakšen smisel sploh ima učenje? Saj imam delovne izkušnje, z leti bom že napredoval, saj šef pravi, da sem dober delavec, pa še višjo grupo mi obljublja ...

Kdorkoli tako misli, naj se zaveda, da so njegove misli povsem zgrešene. Človek se je že od nekdaj učil, prenašal svoje znanje iz generacije v generacijo, zato da imamo sedaj nekaj, čemur pravimo sodobni svet, civilizacija.

Položaj v svetu pa je takšen, pa tudi naše potrebe in zahteve, da znanje na posameznih področjih našega življenja ni dovolj visoko, da bi zadovoljilo vse potrebe. Še vedno živimo v svetu, ki je narobe svet. Nekateri hrepenijo in si želijo več in novega znanja, da bi z njim reševali in zadovoljevali svoje življenjske potrebe in potrebe družbe, v kateri živijo. Drugje pa člani visokocivilizirane družbe, ki so jim dane vse možnosti, odklanjajo nekaj, na čemer svet stoji in se gradi — ZNANJE!

P. Saje

Z mize litostrojskega kmeta (Foto: V. Jantol)

Pot do bodočih kadrov!?

Nerazumljiva in nemogoča se mi zdi skrb za bodoče Litostrojčane, če jo merimo skozi višino štipendije. Vrednosti le-te dosegajo slabo polovico družbeno priznane in v javnih občilih objavljene vrednosti. (Prilagam tabelo iz Naše žene, oktober 1986).

Naša DO, ki je svojčas bila prva v skrbi za bodoče strokovnjake in se ji je to bogato obrestovalo v času nenehnega tehničnega in tehnološkega razvoja, je sedaj ubrala slaba pota.

Tako si sedaj srednješolec z litostrojsko kadrovsko štipendijo za 13.000.- din oz. 18.000.- din, če se šola izven kraja bivanja, lahko privoščti kvečjemu slabo malico, da o številnih drugih »malenkostih« in potrebah ne govorim.

Upravičeno se lahko sprašujem, ali je to nova oblika skrbi za bodoče kadre.

O tej problematiki se zadnje čase veliko govori in piše, vendar iz našega primera sledi, da bolj malo storimo za bodoče Litostrojčane.

**Predsednik OO ZSMS TOZD PZO
Jožica Ivanetič**

Štipendija, predvsem kadrovska štipendija, ki jo podeljuje delovna organizacija, je sestavni del kadrovske politike v DO. S štipendijami DO spodbuja učence, da se odločijo za izobraževanje v tistih poklicih, ki jih v delovni organizaciji najbolj primanjkuje.

Število štipendij za posamezne programe določi v tozdu komisija za delovna razmerja v skladu s planom potreb po kadrih in to ločeno za izobraževanje mladine in izobraževanje ob delu. Planiranje izobraževanja kadrov je dolgoročno, saj je najkrajši čas izobraževanja oz. študij 2 leti in najdaljši 4 leta, če učenci oz. študenti študirajo v rednih rokih. Za enotnost štipendijske politike v DO skrbi komisija za izobraževanje in štipendiranje, ki jo sestavljajo po en delegat iz vsake temeljne organizacije. Komisija tekoče spremlja inte-

res mladih za posamezne poklice in vzgojno izobraževalne programe in na podlagi izraženih interesov mladih ter potreb združenega dela določi deficitarne poklice za posamezno temeljno organizacijo oz. DO. Dodatek za deficitarnost znatno poveča osnovno vrednost štipendije. Tako povečane štipendije postanejo spodbuda za štipendiste, da študirajo oz. se izobražujejo v manj popularnih, pa še vedno zanimivih programih oz. poklicih.

Na področju izobraževanja se stalno srečujemo z razkorakom interesov. Na eni strani so učenci in njihovi starši s problemom svobodne izbire poklica, na drugi strani so delovne organizacije s potrebami po kadrih, ki se ne ujemajo z interesi mladine in z izhodom iz šol. Rezultat tega razkoraka interesov je naslednji:

— imamo diplomante (na vseh nivojih od V. do VII. stopnje zahtevnosti) brez zaposlitve zaradi napačne izbire učenega programa;

— imamo delovne organizacije, ki iščejo delavce z določenimi znanji, pa jih ne morejo dobiti, ker jih je premalo ali pa jih sploh ni.

Sledi naslednja faza neracionalnosti na področju izobraževanja — prekvalifikacija ali usposabljanje za dela, ki jih združeno delo potrebuje. Torej popolna negacija pridobljenega strokovnega znanja. Učenci in starši zaradi napačne izbire poklica izgublajo čas in denar. Smotno je, da že pri izbiri poklica ali programa pomislimo, ali bo naš učenec oz. študent po končanem študiju lahko dobil ustrezno zaposlitev.

Litostroj res že vrsto let skrbi za konstanten pritok strokovnjakov iz šol na vseh stopnjah zahtevnosti. Število razpisanih štipendij iz leta v leto narašča. V letošnjem letu smo razpisali 310 štipendij za redni študij in 79 štipendij za študij ob delu. Poleg tega spodbujamo študij iz dela, če so le zato dane možnosti (Titove štipendije). V dokaz, da še vedno obstaja razkorak med interesi posameznikov in potrebami združenega dela po kadrih, dokazujejo nepodeljene štipendije na področju metalurgije, energetike, vodovodnih instalacij in na visokošolskem študiju strojništva in elektrotehnike. Iz navedenega je razvidno, da tudi povečana štipendija ni zadostna motivacija, da se učenci odločajo za manj popularne poklice oz. za težje programe. V informacijo naj navedem, da imamo letos 568 štipendis-

(Nadaljevanje na 9. strani)

Mag. Peter Vogrič

25 let

proizvodnje preoblikovalne opreme

PRVI ZAČETKI

Načrtni razvoj in proizvodnja sta se začela leta 1961. Takrat smo na osnovi povpraševanja na jugoslovanskem trgu (začela se je namreč intenzivno razvijati predelovalna industrija) in registracije poslovanja Litostroja, ki je vključevala poleg ostalega tudi stroje za obdelavo kovin in nekovin, prevzeli dejavnost ter zagotovili osnove za novo proizvodno vejo.

Z realizacijo nove proizvodnje smo obogatili proizvodni program TZ Litostroja še za enega člana v družini strojegradnje.

No dejavnost smo poimenovali **preoblikovalna tehnika PT** (nekaj let po načrtnem začetku) zaradi načina obdelave kovin in nekovin pretežno s preoblikovanjem, ki zajema izdelovalne postopke brez odzemanja materiala. Za preoblikovalno tehniko pa izdelujemo stroje, orodja in mehanizacijo strege s skupnim imenom **preoblikovalna oprema PO**.

ŠIROKO ZASNOVAN PROGRAM

Iz navedenih smiselnih zaključkov se je izoblikoval širši proizvodni program, ki je dolgoročno začrtan in še vedno usklajen z ostalimi proizvajalci preoblikovalne opreme v Jugoslaviji, ki jih je danes že veliko.

Dolgoročni program vsebuje:

- obravnavo preoblikovalne tehnike z razvojem izdelovalnih postopkov PT-P,
- razvoj in proizvodnjo preoblikovalne opreme PT-PO v sestavi: preoblikovalni stroj PT-S, preoblikovalna orodja PT-O, mehanizacija strege PT-M, avtomatizacija procesov preoblikovanja PT-A,
- projektiranje in kompletiranje proizvodnih linij in postrojev za preoblikovalne procese.

V zadnjih letih se je program še dopolnil s:

- prilagodljivimi (fleksibilnimi) avtomatiziranimi proizvodnimi sistemi FAPS, ki vsebuje skladiščenje orodja, polizdelkov in izdelkov z robotizacijo prilagodljivih procesov (od tod nove podskupine izdelkov: regalna skladišča, avtomatizirana zamenjava orodij in roboti),
- opremo za obdelavo kamna PT-K, kar je nov podsistem v opremi za obdelavo kovin in nekovin, in pa
- obdelavo kovin z odrezovanjem — **odrezovalna tehnika OT** je danes še rezervni program in čaka na ugodnejše pogoje.

Tako široko zastavljen program s sistematično zasnovo omogoča nenehno prisotnost na vseh trgih, neodvisno od konjunktura za posamezna področja.

Težko je opisati, s kakšnim navdušenjem je majhno število ljudi začelo razvijati proizvodno vejo in kako težko je bilo uveljaviti rezultate dela v takratnih razmerah na trgu, ko je vladala splošna gonja za nakup tujih licenc in tehnologije ter zanj pripadajoče opreme. Kljub temu pa so se našli mentorji, ki so dejavnost podpirali. Na eni strani so bili kupci, ki so prevzeli tveganje našega razvoja, na drugi strani pa člani kolektiva Litostroj, ki so strpno pričakovali rezultate. Dejavnost PO v proizvodnem kompleksu Litostroja ni razočarala ne enih in ne drugih, saj je v teh 25 letih izdelala kar preko 7000 kosov opreme v več kot 700 različnih izvedbah. Vse to je plod načrtnih raziskav in nenehnega razvoja izdelkov z dognano tehnologijo projektiranja in konstruiranja ter izdelave tehnične izvedbe in izdelovalne dokumentacije.

Največ je k vsemu temu pripomogel izvirni **modulni način gradnje**, ki smo ga kot sistem uveljavljali in v

Leta 1961 smo se v Litostroju načrtno opredelili za novo proizvodno vejo, ki je vključevala stroje za obdelavo kovin in nekovin s preoblikovanjem, ter izdelali prvi industrijsko uporaben stroj.

Prvi začetki izdelave strojev za obdelavo kovin in nekovin segajo na sam začetek litostrojске proizvodnje, saj je bilo v letih 1948 do 1950 izdelanih več polnojarmenikov za žaganje lesa. Leta 1950 je bila izdelana prva jugoslovanska stiskalnica prav v Litostroju in sicer v industrijski šoli. Leta 1959 so bile izdelane prve hidravlične stiskalnice za industrijo azbesta, leta 1960 pa prva hidravlična stiskalnica s silo 3150 kN za bakelit, ki jo še danes uporabljajo v Gorenju.

celoti uveljavili, od ponudb do opreme proizvodov kupcem.

Od vseh izdelanih izdelkov preoblikovalne opreme smo jih več kot polovico izvozili in to na vse pomembnejše svetovne trge, od Amerike, Afrike, Evrope do SZ, ki je postala največji in najzahtevnejši kupec.

PREGLED POMEMBNEJŠIH DOGODKOV,

ki so skozi 25 let vplivali na nenehno rast obsega PO v Litostroju.

Za lažje razumevanje potrebnih in neobhodnih posegov v dogajanja za

delovalnim postopkom.

Že leta 1962, samo leto dni po začetku, smo začeli uvajati modulno načelo izvedb, ki je omogočilo hitri razvoj novih izvedb in velikosti strojev.

Elektromagnetno vključevanje pnevmatskih in hidravličnih krmilnikov za upravljanje strojev je že na našem začetku začelo nadomeščati ročno upravljanje, zato smo morali poskrbeti, da so naši ročni krmilniki dobili elektromagnete in njih izdelovalca.

Leta 1964 smo proizvodnjo elektromagnetov zaupali **Kladivarju iz Žiri** in začeli razvijati kooperacijo, ki še vedno traja.

Začeli smo uporabljati regulacijske aksialne batne črpalke **Hydromatik iz Ulma**. Te vgrajujemo še danes, ker jih ne izdeluje še nobeden od domačih proizvajalcev.

Začeli smo uporabljati **programatorje Iskra** za električno krmiljenje strojev.

Širjenja asortimana izvedb ni bilo mogoče uresničevati brez tipizacije strojev za določene izdelovalne postopke za duroplaste, laminat in globoki vlek pločevine.

S prilagajanjem izvedb za industrijsko izdelavo smo se soočili z industrijskim oblikovanjem izdelkov.

Leta 1965 je bila izdelana prva večja tipizacija strojev in prva generacija hidravličnih komponent s posebnim poudarkom na uporabi diferencialnih hidravličnih cilindrov. Začeli smo načrtno industrijsko oblikovati izdelke.

Leta 1966 smo imeli za seboj že prvih pet let aktivnega delovanja. Razvitih je bilo že 36 različnih izvedb strojev. Izdelana je bilo že prva celotna strojna linija za laminat s silo stiskanja 31.500 kN, celotnim transportom in saržirno ter desaržirno napravo in centralnim upravljanjem. Proizvodnja je dosegla 300 ton letne količine.

Zaradi nekvalitetnih, doma izdelanih črpalk, smo doživeli prvo večjo krizo, ki je nastala zaradi motenj v obratovanju naših strojev pri kupcih. Posledice krize kvalitete in večje reorganizacije v podjetju se odražajo v letu 1967. Nove črpalke in ponovna reorganizacija so v letu 1968 omogočile nov polet v razvoju in proizvodnji.

Vedno več novih izvedb strojev je začelo povzročati težave v označevanju oziroma imenovanju, zaradi medsebojnega razlikovanja in skrbi za rezervne dele.

Leta 1969 je bila izdelana sistematična preoblikovalnih strojev, ki je celovito zajemala industrijsko in grafično oblikovanje z barvanjem za litostrojски slog.

Leta 1969 smo izvozili prva stroja v Egipt, in sicer hidravlično tabletirko HTH-40-D, in v Venezuelo hidravlični vlečni stroj HS-250-GV II.

Tipizacija sestavin po modulnem načelu je omogočila uvajanje skupinske tehnologije oziroma združevanje enakih delov na zbirne komisije.

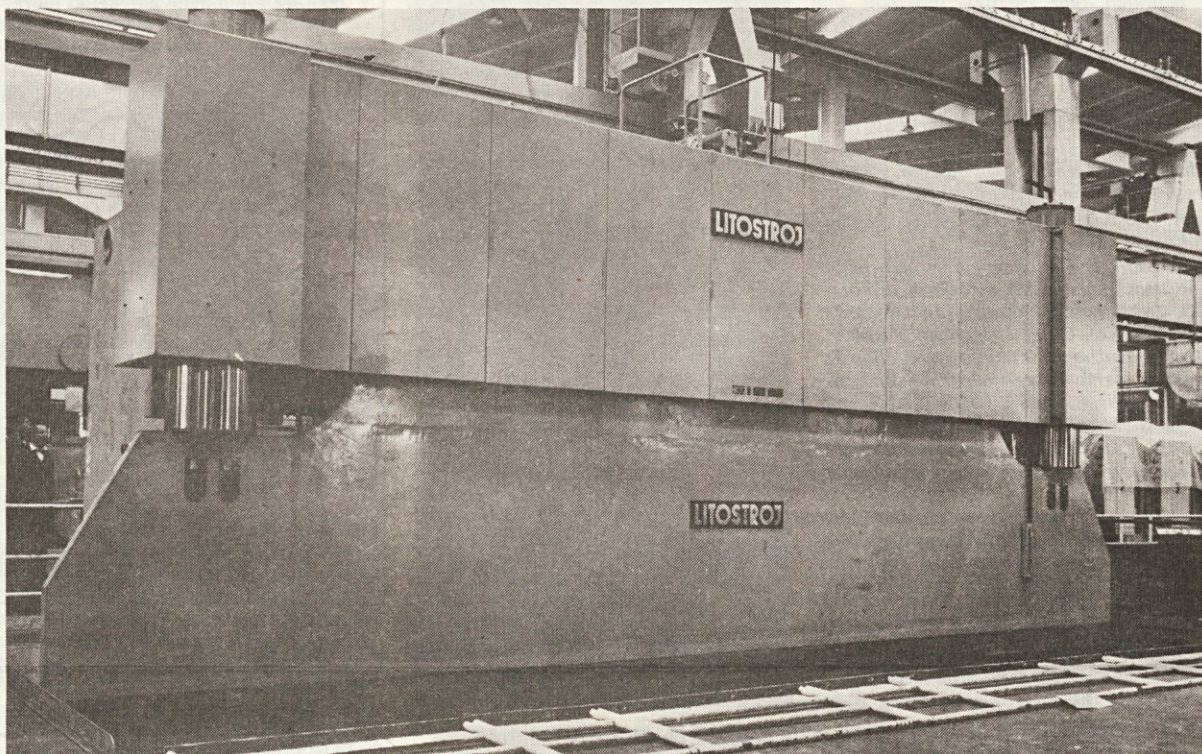
Leta 1970 smo uvedli lansiranje skupnih enakih sestavin na zbirne komisije. Zaradi povečane uporabe modulov v sistemu dela in lansiranja tipiziranih delov na zbirnih komisijah je narasel obseg proizvodnje v letu 1971 že na 720 ton.

Leta 1971 smo razvili kar 30 vrst različnih strojev, skoraj toliko kot v prvih petih letih skupaj.

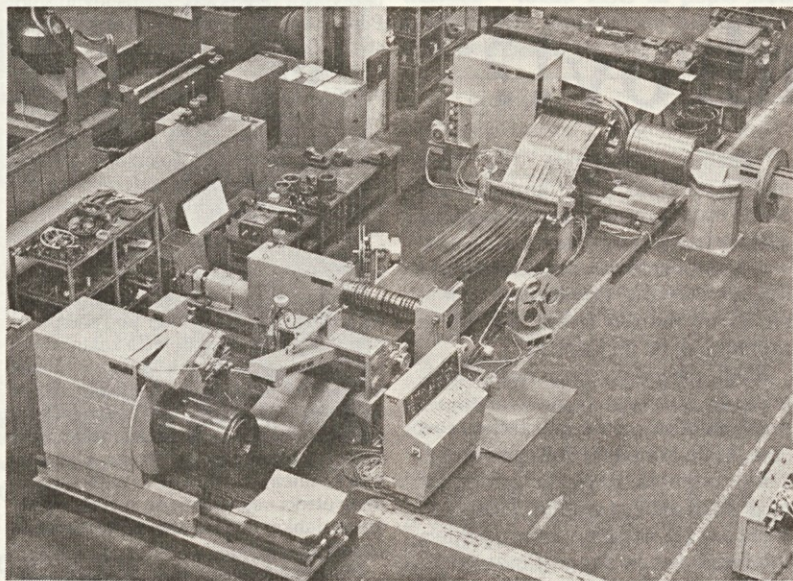
Za seboj smo pustili prvih 10 let intenzivnega razvojno proizvodnega dela in osvajanje tržišča doma in se preizkusili tudi že v izvozu.

Leta 1972 smo uspeli na razpisu javnega natečaja AS Design 72, razpisanem v Delu dne 3. 7. 1972, elaborat Design celostne podobe gradnje preoblikovalnih naprav in opreme za Litostroj Ljubljana. Delo je ocenjevala žirija v sestavi domačih in mednarodnih strokovnjakov za industrijsko oblikovanje.

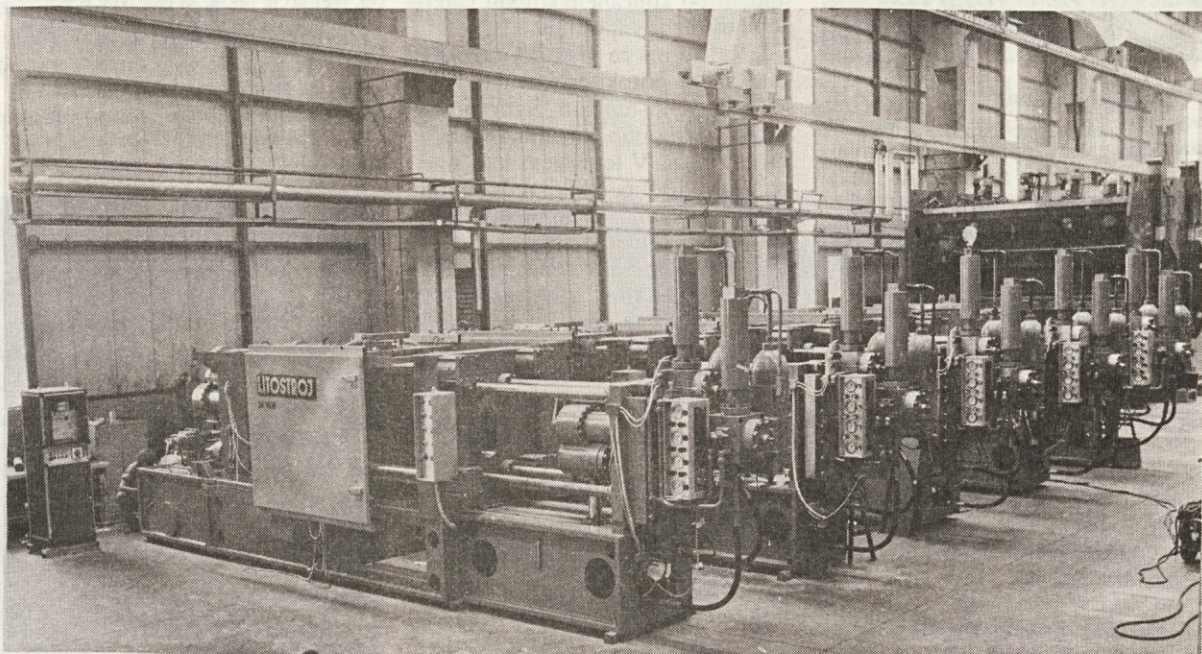
V letu 1973 smo izvozili v pet dežel kar 15 različnih strojev. Po novi celostni podobi je bilo izdelanih kar 37 različnih strojev. Razstavljali

Hidravlični zapogibnik HKOC — 1—1000—10000 za Romunijo (Foto: B. Francelj)

Linija za razrez pločevine za Kovinoplastiko Lož (Foto: B. Francelj)

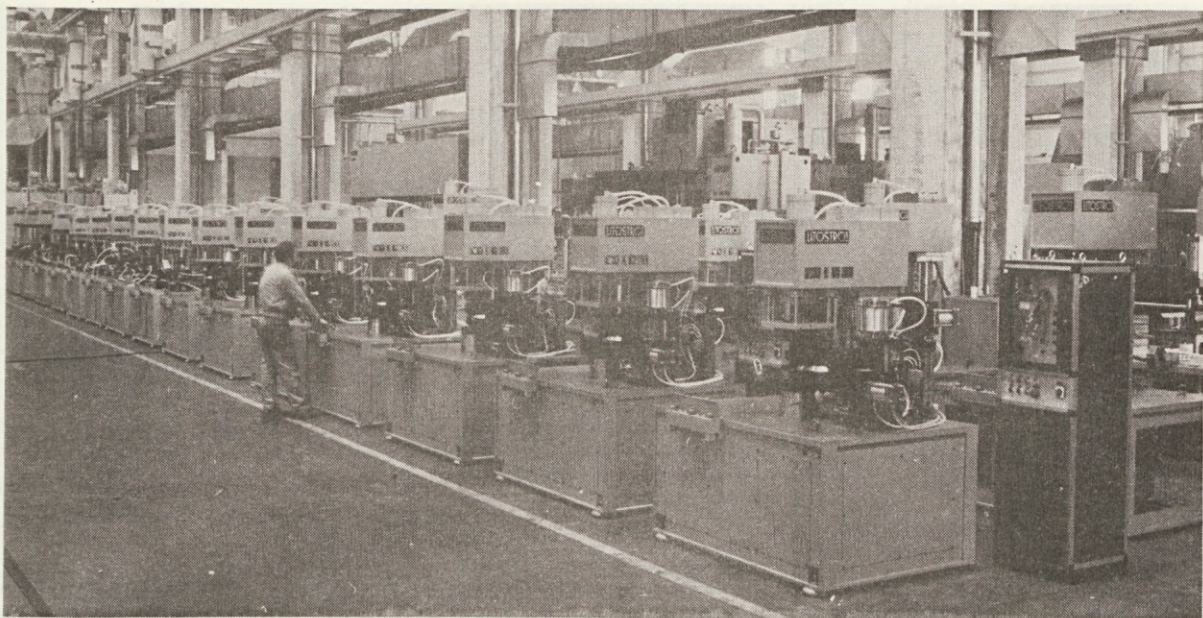

Montaža strojev za tlačni liv HTS — 630/63 za SZ (Foto: B. Francelj)

pridobivanje tržno uporabnih izdelkov — nosilcev tehnologije v predelovalni industriji, ki je v zadnjih 40 letih največ pripomogla do prehoda v potrošniško družbo razvitega dela sveta, moramo navesti nekaj splošnih dejstev.

V skladu z razvojem letalstva, avtomobilizma, elektroindustrije, gospodinjskih aparatov in drugih izdelkov široke potrošnje tudi mi nismo mogli mimo razvoja preoblikovalne tehnologije in vedno bolj izpolnjene opreme, ki jo ta tehnologija potrebuje.

S prilagajanjem opreme namenskim izdelovalnim postopkom je le-ta postajala učinkovitejša, zato pa čedalje bolj različna. Spoznali smo, da tovrstno opremo ne bo mogoče zadostiti z nekaj velikostmi izbranih izvedb, temveč bo potrebno izvedbe in velikosti nenehno prilagajati iz-

Rotacijski preoblikovalniki PMPK-3-16/630, 40 kosov za SZ (Foto: B. Francelj)

smo na IHA '73 v Hannoveru, ki je takrat prikazala svetovne dosežke s področja obdelovalnih strojev.

V letu 1974 smo nadaljevali z razvojem in prizadevanjem za izvoz. V SZ smo izvozili kar 300 kompletov specialnih strojev, prvič razvitih PMPK-3-16/630 z orodji za 20 različnih operacij. To je bilo za tisti čas tudi največje naročilo po obsegu v Litostroju.

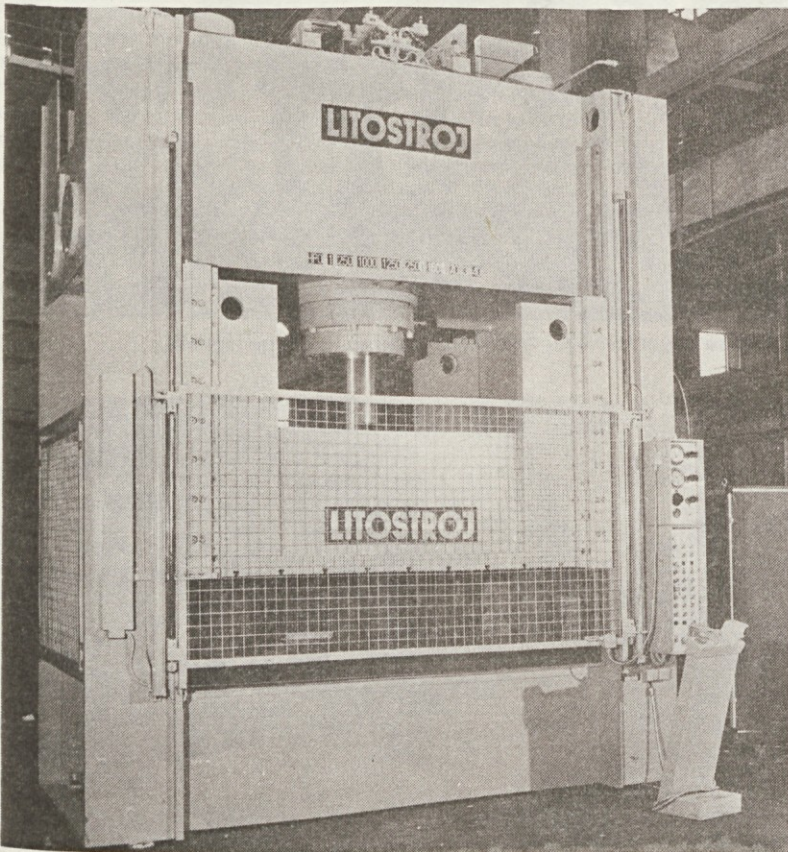
Leta 1975 smo začeli obširno sistematizirati in razvijati generacijo preoblikovalne opreme. Razstavljali smo na 1 EMO '75 v Parizu in Vistavki v Moskvi. Stopili smo v kooperacijo z Wotanom iz ZRN na področju strojev za tlačni liv.

Leta 1976 smo začeli uporabljati modulne hidravlične pogone z modulnim krmiljenjem za celotni sistem strojev s hidravličnim pogonom. Prešli smo na drugo generacijo uporabe hidravličnih sistemov v tehniki preoblikovanja. Proizvodnja je dosegla že 1100 ton realizacije, seveda na račun povečane kooperacije.

Za nami je bilo 15 let dela z vidnimi rezultati, pred nami pa se je kazala obetajoča perspektiva za nadaljnji razvoj in tržni možnosti.

Cela vrsta raziskovalnih nalog je dajala že solidno znanje o stroki:

- Design celostne podobe gradnje preoblikovalne opreme za Litostroj, 1972
- Sistemizacija hidravličnih cilindrov 04, št. 229/146, SBK 1974
- Sistemizacija hidravličnih ventilov 05, št. 229/151, SBK 1975
- Raziskava tlačnega mazanja 11, št. 229/1860, SBK 1975
- Optimizacija preoblikovanja I — stroji, št. 229/127, SBK 1976

Preoblikovalnik za izdelavo notranjih oblog za Jugo Amerika JUGOPLA-STIKA Split (Foto: B. Francelj)

• Optimizacija preoblikovanja II — mehanizacija, št. 229/153, SBK 1976

• Raziskave trdnosti ogrodij pahal in miz preoblikovalnih strojev, št. 229/1862, SBK 1976

• Razvoj in optimizacija preoblikovalnih modulnih sistemov z računalniško podporo (magistrsko diplomsko delo P.V. 1976).

Raziskave potreb trga, ki jih je izvedel Mašino-Union iz Beograda (predhodno združenje proizvajalcev obdelovalnih strojev današnjega Mašino-Saveza) leta 1975, v katerih so sodelovali predstavniki Litostroja, so pokazale veliko konjunkturo v tem času, na tem področju. Pozneje, 1977, je ITEO Ljubljana te napovedi z raziskavami potrdil.

OSAMOSVOJITEV PROIZVODNJE IN NOVA TOVARNA

Projektivno razvojno biro s 35 usposobljenimi strokovnjaki za izdelavo uporabne tehnične dokumentacije za preoblikovalno opremo v sklopu inštituta (TOZD IRP) v DO Litostroj je bil garancija za povečani nastop s preoblikovalno opremo na domačem in tujem trgu. Rezultat teh dejstev je bila enotna odločitev delavcev Titovih zavodov Litostroj, ki je postavljala v srednjeročnem programu razvoj cele delovne organizacije naložbe v povečanje proizvodnje preoblikovalne opreme na prioritarno mesto. Na novo organizirana temeljna organizacija združenega dela TOZD PPO (Proizvodnja preoblikovalne opreme) je prevzela izdelavo in montažo v sodelovanju z ostalimi tozdi DO in specializiranimi DO oziroma tozdi v okviru ZPS, pa tudi z zunanjimi kooperanti.

Na osnovi te odločitve, ki je dobila močno podporo v občinskih, mestnih in republiških forumih, smo v delovni organizaciji osnovali investicijsko skupino, ki jo je vodil TOZD PPO. Izdelala je investicijski elaborat, začrtala nov tehnološki proces in pridobila vso dokumentacijo za

nove naložbe za povečanje zmogljivosti proizvodnje preoblikovalne opreme.

Leta 1977 je bilo izdelanih kar 40 vrst novih strojev. Obširna sistemizacija in tipizacija je bila priprava za bodočo skupinsko tehnologijo v okviru načrtovanja tehnologije za novo tovarno preoblikovalne opreme.

Prodaja licence Romuniji za družino vlečnih strojev HVC-2-XXX in HVO-2-XXX je bila sestavni del aktivnosti novih posgov za povečanje nastopa z izdelki lastnega razvoja v Litostroju. Razstava na 2. EMO Hannover je bila tudi sestavni del aktivnosti v tem času.

Konec leta 1977 je bil izdelan elaborat za novo tovarno preoblikovalne opreme in s tem je bila zaključena prva faza programa. S soglasji samoupravnih organov DO je bil elaborat dan v presojo Inštitutu za ekonomiko investicij pri Ljubljanski banki. S tem je bil narejen prvi korak za pridobivanje potrebnih finančnih sredstev za izpeljavo investicij.

Leta 1978 so se nadaljevale aktivnosti za realizacijo naložb. Na osnovi pozitivnega mnenja Inštituta je Ljubljanska banka avgusta 1978 odobrila namenski kredit za osnovna in obratna sredstva v višini 223 milijonov dinarjev. Ker pa odobreni kredit še ni predstavljal celotne finančne konstrukcije naložb, je bilo poleg lastnih sredstev treba pridobiti tudi kredite dobaviteljev opreme in izvajalcev del v višini 148 milijonov dinarjev. Po načelu iz ustave in zakona o združenem delu, o združevanju sredstev za financiranje naložb so pripomogle k sovlaganju trgovske organizacije Intertrade — TOZD Zastopstva tujih firm in Metalke — TOZD Blagovni promet — zunanja in notranja trgovina v višini 40 milijonov dinarjev. Tako je bila celotna finančna konstrukcija v višini 500 milijonov dinarjev zagotovljena. Na osnovi predhodnega smo začeli z naslednjo, tretjo fazo dela, to je z izbiro izvajalcev in izdelavo potrebne izvedbene dokumentacije.

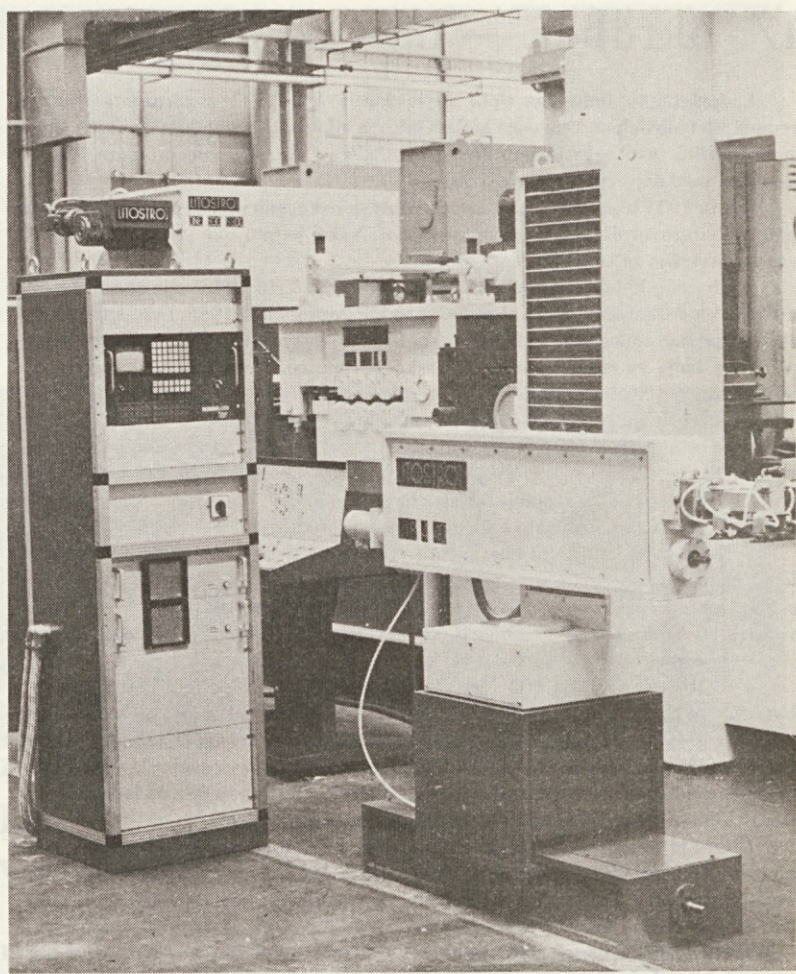
Tudi v tem letu je bilo izdelanih 32 novih strojev in osvojen modul polnjenja cilindra z oznako MPC-XXX.

LETA 1979 je bil na osnovi najboljšega ponudnika v okviru razpisa gradbenih del tovarne preoblikovalne opreme izbran SGP-SCT — Slovenije ceste Tehnika, Ljubljana. V pooblastitveni obliki OF je bil položen temeljni kamen nove tovarne, na katerem piše Litostroj TOZD PPO 26. 4. 1979. Avgusta 1979 smo od pristojnega občinskega organa dobili gradbeno dovoljenje, ki je pomenilo začetek gradbenih del oziroma četrte faze projekta izgradnje nove tovarne preoblikovalne opreme. V tem letu ne beležimo posebnih sistemskih dosežkov, izdelali pa smo 30 novih strojev, predvsem iz dela linij za razrez pločevine.

Celotna površina približno 10.000 m² gradbene operative površine je bila v mesecu avgustu splanirana in utrjena ter objekt zakoličen. V septembru so izvajalci postavili že prvi nosilni steber. V decembru pa je celotni betonski skelet proizvodne hale že dajal obris novega objekta preoblikovalne opreme. Leta 1980 se je aktivno nadaljevala izgradnja in postavitve prvih obdelovalnih strojev, ki so bili dobavljeni v pogodbenem roku (vodoravni vrtnik rezkalnik Škoda, stružnica Füscher, vrtni stroj in brusilni stroj VMV). Ostala oprema je kasnila od 10 do 16 mesecev, največ pa portalni rezkalnik Caser iz Italije, in to kar 24 mesecev.

Izvajalci del so storili vse, da je bil celoten objekt z zunanjo ureditvijo realiziran v pogodbenem roku. Tako je bil za 29. november 1980 svečano odprt še en objekt v Litostroju, ki je bil rezultat skupnih naporov in hotenj delavcev Litostroja.

V času poskusnega obratovanja so bili montirani preostali obdelovalni stroji. V okviru TOZD PPO so bila izdelana konzolna dvigala od projekta do realizacije. Vsa mostna dvigala so bila izdelana v Litostroju s 16-mesečno zamudo.

Robot LIR — 4—40 (Foto: M. Javoršek)

Glavni izvajalci del so bili:

- SGP-SCT Ljubljana: nosilec posla in glavni izvajalec del,
- Arching Ljubljana: oblikovanje arhitekture,
- Gradbeni biro Ljubljana: statični izračuni,
- Tehnoprojekt in Instalater Reka: instalacije,
- Union-Invest Sarajevo: fasada,
- Trimo Trebnje: streha,
- Slovenijales Ljubljana: dobava in montaža pisarniške opreme,
- Primat Maribor: montaža skladiščnih regalov,
- Litostroj: transportna sredstva,
- TOZD PPO: vodenje in nadzor naložb.

Zgrajena nova tovarna za proizvodnjo preoblikovalne opreme je pomenila uresničitev druge faze dolgoročnega načrta za povečanje in posodobitev zmogljivosti strojegradnje v DO Litostroj v letih 1977—1987. V novi tovarni so se prostorsko združili prodaja, planiranje, projektiranje, tehnologija, izdelava delov, montaža sklopov in celotne opreme ter kontrola zadostne kakovosti izdelkov. Proces od naročila do odpreme proizvoda se je tehnološko zaključil, ne pa zaprl, saj še vedno vključuje prostorsko in organizacijsko ločene faze dela po načelu skupnega proizvoda in dohodkovne povezanosti. Te faze so: nabava materiala, izdelava ulitkov, zvarjencev, servisiranje, finančno poslovanje, pridobivanje kadrov, izobraževanje ter dejavnost, ki ureja družbeno ekonomske odnose v skladu z Zakonom o združenem delu.

Nova tovarna je bila zgrajena iz naložb združenih sredstev tozdv DO Litostroj in sovlagateljev trgov-

skih organizacij Intertrade in Metalke Ljubljana ter namenskih sredstev Ljubljanske banke.

Skupna vrednost naložb ni presegla 500.000.000 din in je omogočila pridobiti 10.000 m² na novo zgrajene proizvodne površine za 4.000 ton preoblikovalne opreme letno, ki je od prejšnje za štirikrat večja.

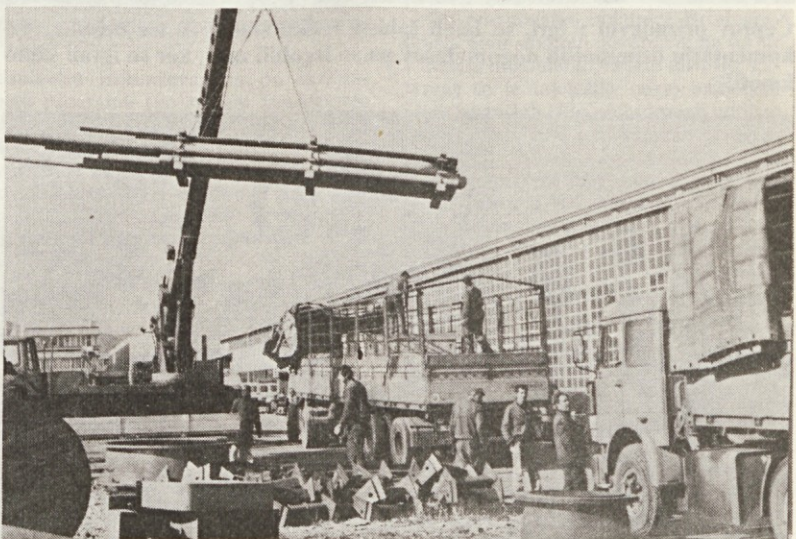
Gradnja je trajala 16 mesecev. Novo tovarno je svečano odprl tovariš Franc Leskošek-Luka, ki je s plamenskimi gorilnikom prerezal jekleni trak pri dostopu k vodoravni vrtnemu rezkalnemu stroju Škoda.

Slavnostni govornik pa je bil tovariš Stane Dolanc, takratni član Predsedstva CK ZKJ.

Leta 1980 je bilo izdelanih 28 novih strojev, modul spuščanja pehala MSP-XXX in modul zapogibnika MKPZ-12. Veliko prelomnico predstavlja nova izvedba hidravličnih cilindrov z vodenjem batov s teflonskimi obroči. Izvedba cilindrov je bila prilagojena za obdelavo na CNC stružnici in direktnim valjanjem površine brez predhodnega brušenja.

Leta 1981 je bilo izdelanih le 18 novih strojev. Glavna prizadevanja so bila usmerjena v zagon strojev in organiziranje mehanske obdelave kot nove dejavnosti v TOZD PPO, ureditev transporta, skladišča in orodnih vozičkov, izdelavo konzolnih dvigal ter rezervoarjev za polnjenje in praznjenje preoblikovalnih strojev s hidravličnim sredstvom — oljem, vse to so bile poglavitne naloge v aktiviranju proizvodnega procesa v novi tovarni. Težave so nastale zaradi kasnitve dobave obdelovalnih strojev. Planirana sredstva naložb so se prav v tem času povečano devalvirala, zato je bilo dobavljenih namesto 40 obdelovalnih strojev samo 18. Za toliko so se namreč podražili v času naložb, čeprav je trajala izgradnja samo 16 mesecev in kasnitve dobave okoli 18 mesecev, kar je skupaj 32 mesecev.

(V naslednji številki: Rast nove tovarne)

HE Doroodzan

Težavam navkljub nam je uspelo odposlati kompletno turbinsko opremo. Tudi loputi že čakata. Smo vedno tako uspešni? (Foto: E. L.)

17. oktober — dan Brodosplita

Ladjedelniška industrija Split se je začela leta 1922 z združitvijo manjših remontnih ladjedelnic. Današnja ladjedelnica je bila osnovana leta 1931 in je v neposredni bližini tovarnega in potniškega pristanišča Split, ki je po prometu blaga in potnikov med največjimi v Jugoslaviji.

Po letu 1931 je postala osnovna dejavnost splitske ladjedelnice remont in obnova potniških in tovornih ladij različnih velikosti. Nekaj je bilo tudi gradnje novih ladij, vendar pretežno za vojno mornarico.

Med vojno je bila ladjedelnica do tal porušena. Leta 1948 se je začela gradnja novih in moderno zasnovanih obratov, ki so bili končani leta 1955. Leto kasneje se je začelo obdobje sodobnega ladjedelništva, ki so med drugim izdelali tudi prve preko-oceanske ladje za jugoslovansko trgovsko mornarico. Tega leta so v ladjedelnici izdelali tudi prve ladje za izvoz.

Že prve ladje, predane domačim in tujim kupcem, so uveljavile ime splitske ladjedelnice doma in v svetu. Proizvodnja se je večala iz leta v leto. Konkurenčne cene, visoka kvaliteta izvedbe in dobre plovne lastnosti zgrajenih ladij so stalno širili spisek naročnikov, tako da se v zadnjih dvajsetih letih od devetih jugoslovanskih ladjedelniških organizacij pojavljajo tudi kupci s celega sveta.

Splitska ladjedelnica pa ima bogato zgodovino tudi v delavskem gibanju, ki je imelo velik pomen za kasnejši revolucionarni razvoj Splita in cele Dalmacije. Prve celice Komunistične partije so bile v ladjedelnici osnovane leta 1938 in so prevzele vodstvo pri bojih za delavske pravice. Na začetku vojne je partija organizirala različne štrajke in združevala vse napredne sile v borbi proti sovražniku.

V NOB je sodelovalo 500 delavcev ladjedelnice Split: Od tega je bilo 29 prvoborcev, 4 so postali narodni heroji, 215 pa jih je padlo v borbi za svobodo.

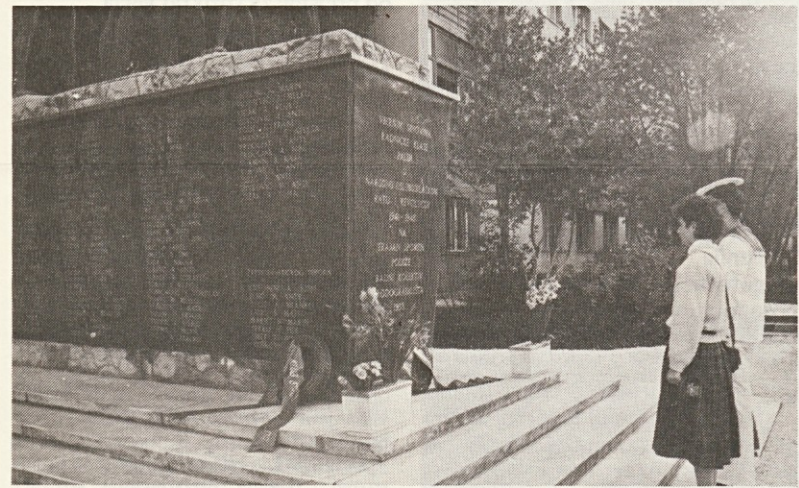
Po vojni se je začelo udarniško delo za obnovo razrušene ladjedelnice. 17. oktobra 1950 je bila v ladjedelnici ustanovna seja prvega delavskega sveta, ki je pomenila uresničitev ideje tovariša Tita: »Tovarne delavcem!«. Ta dan so splitski ladjedelničarji izbrali kot svoj praznik, kot dan svoje delovne organizacije.

Danes je to najsodobneje opremljena ladjedelnica pri nas, ki se razprostira na površini 460.000 m², od tega je 70.000 m² pokrite površine. V sedmih temeljnih organizacijah in dveh skupnih službah ima zaposlenih več kot 3100 delavcev. Ladjedelnica je pretežno usmerjena v:

- gradnjo ladij nosilnosti do 150.000 dwt,
- projektiranje ladij,
- izgradnjo ostalih plovnih objektov,
- rekonstrukcijo in konverzijo ladij in plovil,
- izdelavo in montažo industrijskih objektov,
- izdelavo železnih konstrukcij.

Oprema obala dolžine 1500 m ima šest žerjavov nosilnosti od 5 do 100 ton in dva plovna žerjava nosilnosti 60 in 100 ton.

Danes ladjedelnica Split izdeluje najmodernejšo in zelo zahtevne ladje visoko kvalitetne izvedbe, zelo si prizadeva razširiti proizvodni program neladjedelniških proizvodov, veliko pa vlaga tudi v tehnološko posodabljanje proizvodnje.

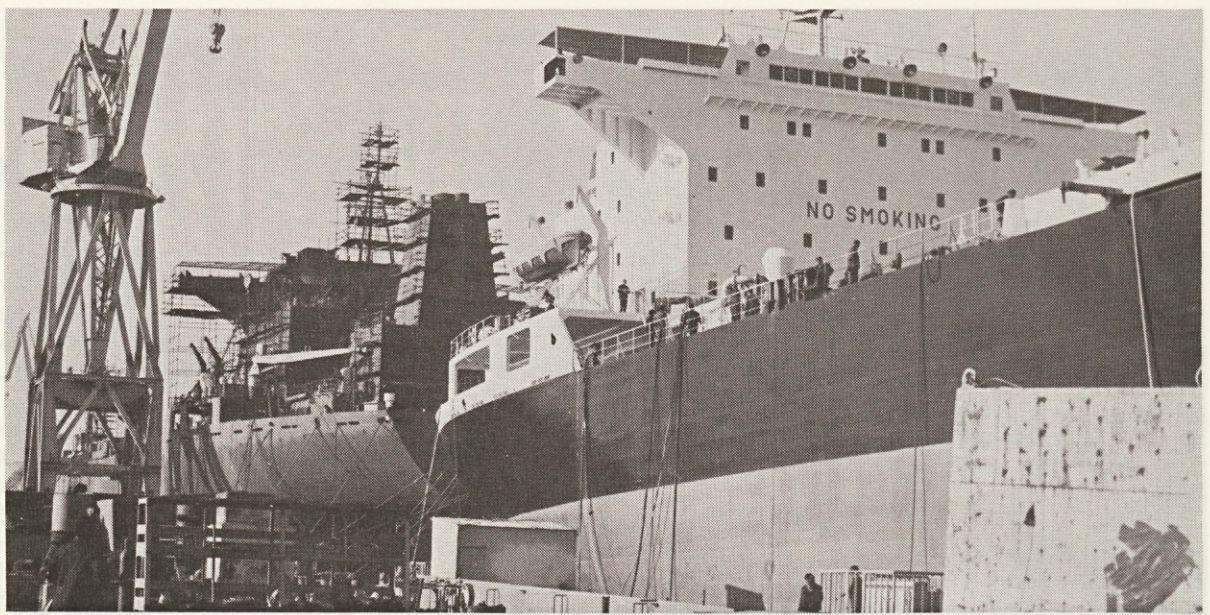
Pred začetkom športnih srečanj so udeleženci turnirja položili venec na grob padlih ladjedelničarjev.

Čeprav prizadevni v igri, so imeli šahisti veliko smole že na začetku. Po komentarju uspešnejših nogometašev pa so izgubili zato, ker so igrali samo kmeti!

Naša dekleta se v metanju pikada niso najbolje odrezala, to pa predvsem na račun slabe tarče in topih pušic!

V ladjedelnici smo videli ogromno število ladij vseh velikosti v vseh fazah gradnje.

Vedno gostoljubni Spličani

Lansko leto so nas ob obletnici Litostroja obiskali predstavniki družbenopolitičnih organizacij in športniki Brodosplita iz Splita, letos pa smo jim Litostrojčani ob njihovi obletnici vrnil obisk.

Tako smo se v petek 17. oktobra odpravili z avtobusom v Split. Našo delegacijo so sestavljali predstavniki družbenopolitičnih organizacij Litostroja, predstavnik tozda ZSE, ki naj bi se dogovoril o počitniški izmenjavi delavcev obeh delovnih organizacij, predsedniki športnih sekcij ter športniki ekip za kegljanje (moški in ženske), pikado, šah in mali nogomet.

Za nas se je praznovanje obletnice Brodosplita začelo tako šele v soboto 18. oktobra, celoten program praznovanja pa se je začel že 16. oktobra s sprejemom sorodnikov padlih borcev in z odkritjem spominske plošče ter polaganjem venca na grob tovariša Tita. V petek naslednjega dne so obiskali delovno organizacijo upokojeni sodelavci tega kolektiva, zvečer pa je bila svečana seja delavskega sveta delovne organizacije z nastopom delavskega kulturno-umetniškega društva Brodosplita, ki se je udeležil tudi predsednik centralnega delavskega sveta Litostroja, Janko Babič.

V soboto pa smo se z ostalimi športniki, ki so sodelovali na športnem turnirju ob dnevu Brodosplita, vključili v praznovanje tudi mi. Ob sedmih zjutraj smo se zbrali pri spomeniku padlih ladjedelcev, kjer nas je pozdravil predstavnik mladine in odprl športni turnir. Po položitvi venca smo si vsi skupaj ogledali ladjedelnico, zatem pa smo se napotili na športne terene.

Večina športnih tekmovanj je potekala v domu ladjedelnice, tekmovanja v malem nogometu pa so bila v lepem športnem centru Gripe. Najprej so s tekmovanji začeli kegljači, kmalu za tem pa še vsi ostali. Za nas so bila najzanimivejša tekmovanja kegljačev, med katerimi so bili boljši moški, ki so osvojili 2. mesto, ženske pa 3. mesto. Enako se je uvrstila naša ekipa pikada, največ smole pa so imeli šahisti, ki so izpadli že v prvem kolu, saj so se že na začetku morali pomeriti z najboljšo ekipo. Posebno doživetje pa so bile tekme v malem nogometu, kjer so se naši fantje še posebej izkazali. Skoraj eno za drugo so odigrali tri tekme — ob navdušenem bodrenju ostalih litostrojskih tekmovalcev — in so bili zelo častno premagani v finalni tekmi za prvo mesto.

Ampak za slabo voljo sploh ni bilo razloga. Športna konkurenca je bila dokaj močna, zato je skupna uvrstitev nekje na sredini tudi dobra.

In Split ne bi bil Split, če ne bi doživeli tudi njegovega pravega nogometnega vzdušja. Organizatorji so nam preskrbeli karte za nogometno tekmo med Hajdukom in Veležem in večina med nami si je tekmo tudi ogledala. Tako je minilo celo popoldne v znamenju »baluna«, prevzel pa nas je tudi čudovit štadijon Hajduka in temperamentno navijanje domačih za svoj klub.

Po tekmi smo se vrnili v dom ladjedelnice, kjer je bila zaključna slovesnost s podelitvijo pokalov in tovariško srečanje. Veselje prvakov se je kmalu prelilo tudi na ostale, ki so skupaj zaplesali kolo.

Po dolgem in napornem dnevu smo se pozno ponoči vrnili v hotel, drugi dan pa nas je spet čakala deseturna vožnja do Ljubljane. Vendar nam je čas hitro minil ob veseljih domislicah naših dveh vodij Janeza Šmona in Bobana Nediča, ki sta vodila »Radijsko postajo Alpetur« in vabila k svoji oddaji, ki je seveda potekala v živo, vrsto sogovornikov s športnega področja. Tako smo se precej utrujeni, toda zadovoljni z obiskom, organizacijo in tekmovanji pozno zvečer vrnili domov.

Na športnem turnirju so sodelovali:

1. Prva petoletka — Trstenik
2. Litostroj — Ljubljana
3. SOKO Mostar — Mostar
4. Razarač Split — Split
5. Splošna bolnica Firule — Split
6. RŽR Ljubija — Prijedor
7. Ladjedelniški šolski center — Split
8. Jugoplastika — Split
9. Brodosplit — Split

Lestvica uspešnosti:

1. Soko Mostar (dve prvi mesti, eno drugo mesto)
2. Brodosplit (eno prvo, eno drugo in eno tretje mesto)
3. Jugoplastika (eno prvo in eno tretje mesto)
4. Bolnica (eno prvo mesto)
5. Litostroj (dve drugi in dve tretji mesti)
6. Prva petoletka (eno drugo mesto)
7. Razarač (eno tretje mesto)
8. Ljubija in Šolski center (eno tretje mesto)

SPLITSKI MLADINCI SO SE IZKAZALI

Reči moram, da nas je vse skupaj prijetno presenetila velika dejavnost mladincev Brodosplita. Tekmovanja so organizirali sami, ob tem so izdali tudi tri Biltene, posebno pa smo bili navdušeni nad njihovo mladinsko sobo — ROK (radnički omladinski klub). To so mladinski prostori, kjer poteka družabno

življenje mladincev, dobiš pa lahko tudi nekaj pijače po izredno nizkih cenah. Prostori so opremljeni še z rekviziti za družabne igre. ROK ima svoj stalni program, v katerem med drugim predvajajo tudi video posnetke z različnih področij in video filme. Kaj takega bi si gotovo želeli tudi mladinci Litostroja.

Mladinci — udeleženci tekmovanja so izjavili:

Rezultati tekmovanj niso pomembni, to je predvsem prilagoditev, da se bolje spoznamo med seboj.

V Splitu znate vedno odlično pripraviti tekmovanja, imate pa tudi zelo lepa dekleta.

Moji vtisi so zelo lepi, veliko truda je bilo vloženo tudi v organizacijo. Žal so tekmovalni prostori med seboj precej oddaljeni, zaradi tega tudi ni bilo prilagoditve, da bi si ogledali mesto.

Razmišljati bi morali tudi o drugih oblikah sodelovanja — mogoče o sodelovanju preko mladinskih domov.

Sodelovanje bi moralo biti na vseh področjih dela mladinske organizacije. Več bi najbrž lahko naredili skupaj tudi ob reševanju najrazličnejše mladinske problematike.

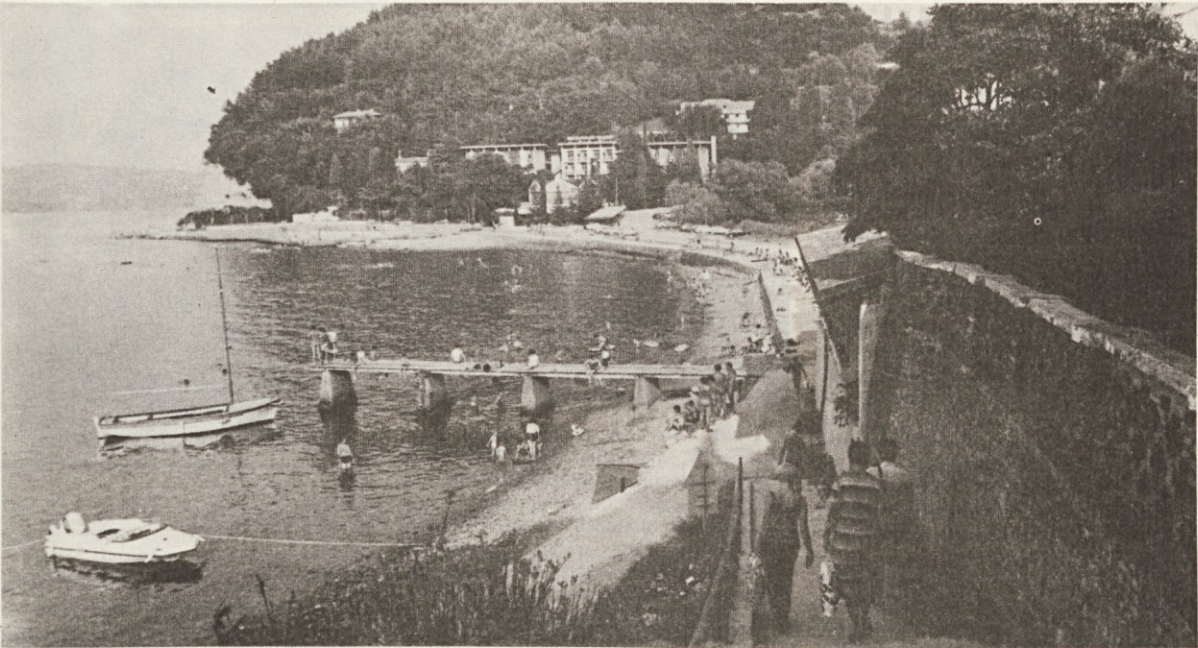
(Tekst in fotografije Marijana Meglič)

Utrujeni nogometaši po finalni tekmi, ki so jo častno izgubili.

Predstavniki družbenopolitičnih organizacij Brodogradilišta s predsednikom DS DO Jankom Babičem iz Litostroja (Vse foto: M.M.)

Zadeva - počitniški domovi

(Nadaljevanje s 4. strani)

Soriški planini je prišlo maja 1985 v zunanem provizoričnem bifeju na smučišču. Do požara, ki ga je osebe takoj pogasilo je prišlo zaradi vžiga olja pri cvrtju krompirčka. Požar je delno poškodoval električno napeljavo, delno ožgal aparat za kavo ter osmodil notranjost bifeja. Pojasnilo tudi dodaja, da je bilo vodstvo tozda ZSE seznanjeno s požarom šele julija istega leta, saj ga je osebe smatralo za manjšo nezgodo, ki se je pripetila med normalnim delom.

Kar se tiče disciplinskega postopka pa je bilo pojasnjeno, da je bil postopek normalno izveden v prvem delu (predlog je bil dan 8 dni po dani prijavi), drugi del pa se je nenormalno razvlekel zaradi različnih vzrokov (menjava vodstva sindikata, odsotnost zunanjega člana disciplinske komisije TOZD ZSE, bolezen upravnika počitniških domov, proti kateremu je bil sprožen disciplinski postopek) ter se je končal 14. maja letos, ko je direktor tozda ZSE predlagal ustavitev disciplinskega postopka. Takšen predlog je direktor tozda ZSE utemeljil s tem, da je smatral, da mora zmagati človeški razum in tovariški odnos do sodelavca, ki bi se v nasprotnem primeru znašel brez zaposlitve. Svojo utemeljitev je še podkrepil s tem, da prekrški niso bili tako hudi in da je glavni vzrok v nesporazumih med upravnikom počitniškega doma in vodjo oddelka počitniških domov. Odbor naše samoupravne kontrole DO je vsa ta poročila in pojasnila obravnaval

ter jih posredoval v nadaljnji postopek delavskemu svetu TOZD ZSE in delovne organizacije. Predlagal pa je tudi vodstvu tozda ZSE, da za razpravo na DS DO pripravi predloge za izboljšanje ugotovljenega stanja, vodstvu KSS pa, da ugotovi, na katerih področjih niso bili spoštovani naši samoupravni splošni akti.

Poteze delavskih svetov

Ocene in mnenja samoupravne kontrole so najprej (7. oktobra) obravnavali delegati delavskega sveta TOZD ZSE, ki so ugovarjali ugotovitvam komisij naše SDK. Zato, da bi spoznali resnico o vzdrževanju objektov družbenega standarda in o uporabi združenih sredstev za vzdrževanje objektov družbenega standarda, je delavski svet ZSE dal poročilo o sporni problematiki. Poročilo je bilo namenjeno obravnavi na centralnem delavskem svetu, postavljena pa je bila tudi zahteva, da se objavi v litostrojških sredstvih obveščanja, da bodo naši delavci seznanjeni z resničnim stanjem na področju družbene lastnine.

Ugotov je utemeljevan z različnimi trditvami: samoupravna delavska kontrola si ni priskrbel dokumentacije, ki je na Postaji milice Železniki; ugotovitve komisije niso ugotovitve komisije, ker leta ni podpisana, pač pa le ugotovitve tov. M., saj ni ugotovljeno dejansko stanje poslovanja (!?); niti komisija o kontroli

poslovanja niti SDK ni zaslila direktorja TOZD ZSE, vodje oddelka počitniških domov in upravnika počitniških domov, kot je bilo predlagano; delavcu, ki je bil predlagan za disciplinski postopek, ni bilo nikjer in nikoli dokazano, da je odgovoren za materialno škodo...

Poročilo pa precej na široko (časovno in vsebinsko) razlaga splošno stanje na področju našega družbenega standarda, ugotavlja in opozarja na kronično pomanjkanje sredstev, s katerimi bi TOZD lahko korektno opravljala svoje dolžnosti (za investicijsko vzdrževanje, nakup opreme...), da se tozdi in delovni skupnosti do počitniških domov, ki so bili ob ustanovitvi tozdov in delovnih skupnosti dani v upravljanje tozdu ZSE (sicer so vsi objekti in zemljišča last temeljnih organizacij po idealnem deležu), obnašajo izrazito mačehovsko.

Poročilo tudi ugotavlja, da smo za stanje na tem področju krivi vsi (Litostroj kot celota) in ne le delavci tozda ZSE.

Pred obravnavo in odločanjem o tej problematiki pa je delavski svet dobil še dopis pravne službe, ki ga je zahtevala samoupravna delavska kontrola. Pravna služba navaja, da je iz zapisnika seje odbora SDK jasno, da je v obravnavanem primeru tozd ZSE posloval nesmotno in nepravilno. Zato delavskemu svetu delovne organizacije navaja nekaj možnih ukrepov (da predlaga odpoklic delavskega sveta ZSE, odpoklic direktorja tozda,

KONCNA LESTVICA PRVENSTVA TZ LITOSTROJ V MALEM NOGOMETU ZA SEZONO 1986:

1. PUM II	12	70:19	+51	20
2. PUM I	12	35:15	+20	20
3. MONTAŽA	12	48:16	+32	19
4. PZO I	12	32:18	+14	18
5. DS — Lit	12	48:28	+20	14
6. OB I	12	29:26	+ 3	13
7. IVET	12	24:34	— 10	11
8. SŠTS	12	39:39	0	10
9. TVN	12	28:39	— 11	8
10. PPO	12	23:37	— 14	8
11. OB II	12	27:51	— 24	7
12. PZO II	12	20:51	— 31	1
13. NAB-PROD	12	9:60	— 51	— 4

Zmagovito moštvo tozda PUM II v sezoni 1986 (Foto: M. Stanko)

Končano prvenstvo Litostroja v malem nogometu

Letošnje prvenstvo za sezono 1986, katerega je organizirala sekcija za mali nogomet, se je končalo nekoliko nepričakovano s polno

uvvedbo disciplinskega postopka proti odgovornim ter izreče tozdu ZSE samoupravne sankcije — seznanjeni vse delavce o neizvajanju obveznosti, objavi sklep o neizvajanju obveznosti v internem glasilu, opomni tozd ZSE, izreče tozdu ZSE javni opomin, ki se objavi v internem glasilu).

Delavski svet delovne organizacije je na osnovi vseh teh argumentov in protargumentov na svoji 2. redni seji sprejel odločitev... **da se proti odgovornim delavcem uvede disciplinski postopek. Po zaključenem sanacijskem postopku v počitniških domovih pa mora TOZD ZSE delegatom delavskega sveta DO predložiti poročilo.**

Ob zaključku članka in celotne zadeve si lahko zaželimo, da se s takšnimi in podobnimi problemi in razpravami, ki nam že tako težaven položaj še otežujejo ter vnašajo razdor in slabo voljo, v prihodnosti ne bo več potrebno ukvarjati!

t. š.

zmago moštev PUM. Iz tabele je razvidno, da sta moštvi PUM II in PUM I zasedli prvo oziroma drugo mesto na prvenstveni lestvici. To pomeni, da je bil v tej sezoni nogomet, kakršnega sta prikazali moštvi livarjev, najbolj kakovosten. Ta trditev seveda ne velja za tretje in četrto uvrščeni moštvi, to sta ekipi Montaže in PZO I, kateri sta obstali za korak pred najvišjo stopničko. Odločale so seveda malenkosti, večkratna nekompletnost ekip zaradi teren-skega dela tekmovalcev je bila odločilna za končni rezultat.

Moštva, razvrščena od 5. do 10. mesta, bi lahko s večjo angažiranostjo dosegla več. To se bo pokazalo že v naslednjem ciklusu tekmovanja v sezoni 1987. Za tri zadnja moštva lahko rečemo, da niso bila zadosti aktivna v tekmovanjih, večkrat so bila nekompletna, zlasti to velja za moštvo NAB — PROD, ki večkrat ni bilo prisotno in je s takim ravnanjem negativno vplivalo na samo tekmovanje.

Prvenstvo je potekalo v dveh delih, spomladi in jeseni po enokrožnem sistemu (v bodoče predvidevamo dvokrožni sistem in play off).

To pot se je prav tako kot v prejšnji sezoni pokazalo, da je za trim ligo v malem nogometu velik interes, kajti poleg samih ekip so moštva spodbujali tudi mnogi naši sodelavci. Mnenje večine je, da moramo v bodoče vsi skupaj težiti za tem, da obdržimo tak način rekreacije naših mlajših delavcev ter jo na osnovi dosedanjih izkušenj še izpopolnjujemo. V tem trenutku je ta sekcija najbolj množična, z največjim številom udeležencev na trim tekmovanjih. Sekcija pa deluje tudi izven DO. S svojimi dvema ekipama smo se udeležili občinske trim lige, kakor tudi sklopa turnirjev pod okriljem ljubljanske nogometne zveze za šampiona sezone 1985/86.

V trim ligi na ravni občine smo v svoji skupini premočno osvojili prvo mesto in se uvrstili v finale. Na odprtih turnirjih LNZ pa smo se večkrat uvrstili v zaključni del tekmovanja.

Ob sodelovanju športnikov Litostroja v Brnu na troboju ČKD Blansko, EZJF Brno in Litostroj smo zasedli drugo mesto brez poraza in tako dostojno predstavljali Litostroj.

Ob praznovanju obletnice Brodogra-dilišta Split smo bili povabljeni na turnir v malem nogometu. Na tem turnirju, katerega se je udeležilo nekaj najboljših jugoslovanskih ekip, smo dosegli odlično drugo mesto in s tem presegli pričakovanja.

Konec meseca maja nam je organizacijski odbor LNZ zaupal organizacijo turnirja v malem nogometu za prvenstvo Ljubljane. Turnirja so se udeležile vse najboljše ekipe širšega območja Ljubljane v velikem številu. Za vzorno organizacijo smo dobili veliko pohval in obenem zagotovilo za vsakoletno organizacijo turnirja. Turnir smo organizirali na igrišču OŠ Hinko Smrekar, s katero vzorno sodelujemo (letos smo jim izdelali štiri rokometne gole).

V zimskem času naj bi se rekreacija nadaljevala v dvoranh, vendar smo bili zaradi predrage najemnine objektov primorani to obliko rekreacije opustiti. Naša želja je, da se tovrstna rekreacija nadaljuje tudi v zimskem času, zato naj se pregledajo možnosti financiranja na ravni DO.

M. Stanko

Pot do bodočih kadrov!?

(Nadaljevanje s 5. strani)

tov rednega izobraževanja na vseh šolah in stopnjah zahtevnosti vzgojnoizobraževalnih programov.

Litostroj je podpisnik sporazuma o štipendiranju na področju mesta Ljubljane in je s tem vezan na nekatera skupna izhodišča. Komisija za izobraževanje in štipendiranje je ne glede na omejitve sporazuma sprejela sklep, da štipendistom Litostroja nudi še dodatne ugodnosti in to dodatek na deficitarnost 200—400 točk in vračilo stroškov za prevoz do šole.

Osnovna štipendija (ki je enaka tabeli iz Naše žene, oktober 1986)

Višina kadrovskih štipendij — šolsko leto 1986/87

(upoštevano je povišanje štipendij od 1. 9. 1986)

a) za učenca (TABELA 1)

	v kraju bivanja		izven kraja bivanja	
	št. točk	din	št. točk	din
uspeh				
zadosten	285	10.782	800	30.264
dober	365	13.808	880	33.290
prav dober	475	17.969	990	37.452
odličen	605	22.887	1120	42.370

b) za študente (TABELA 2)

	v kraju bivanja		izven kraja bivanja	
	št. točk	din	št. točk	din
uspeh				
6,0 do 7,0	425	16.078	895	33.858
7,1 do 7,3	540	20.428	1010	38.208
7,4 do 7,6	630	23.833	1100	41.613
7,7 do 7,8	690	26.103	1160	43.883
7,9 do 8,1	775	29.318	1245	47.098
8,2 do 8,3	835	31.588	1305	49.368
8,4 do 8,6	925	34.993	1395	52.773
8,7 do 8,9	1010	38.208	1480	55.988
9,0 do 10,0	1320	49.936	1790	67.716

S to novostjo je nastala diferencirana višina štipendije, tako da učenci, ki bivajo v internatu, dobijo večjo štipendijo za kritje stroškov nastanitve. Štipendisti SŠTS Litostroj, ki so nastanjeni v internatu, te razlike ne dobe izplačane, temveč je direktno nakazana internatu.

Ob upoštevanju vsega navedenega je

Poleg osnove dobijo učenci oz. študenti še dodatek na deficitarnost, in to po sklepu komisije za izobraževanje in štipendiranje:

Smer	Dodatek na deficitarnost
Strojna fakulteta	400 točk 15.130.- din
Elektro fakulteta	400 točk 15.130.- din
Metalurška fakulteta	400 točk 15.130.- din
FNT — matematika	200 točk 7.570.- din
FNT — fizika	200 točk 7.570.- din
Srednja šola za energetiko	200 točk 7.570.- din
Oblikovalec kovin IV.	200 točk 7.570.- din
Obdelovalec kovin II.	200 točk 7.570.- din
Metalurški tehnik V.	300 točk 11.355.- din
Livar, livarski modelar IV.	400 točk 15.130.- din
SKP program II (manj zahtevna livarska dela)	300 točk 11.355.- din

Poleg navedenega dobijo štipendisti Litostroja povrnjene stroške za prevoz od doma do šole.

razvidno, da štipendije v Litostroju niso najmanjše. Razlika, ki je nastala zaradi diferencirane stopnje štipendije, je po našem mnenju utemeljena, saj stroški nastanitve v internatu niso majhni. Da je bil navedeni ukrep pravilen, dokazuje letošnja zasedenost internatov v Ljubljani.

Vrsto let je število štipendistov za študij ob delu zaostajajo za razpisanimi štipendijami. V letošnjem letu pa se število razpisanih in podeljenih štipendij pokriva. Pri tem je potrebno opozoriti, da so tudi tu področja oz. poklici, za katere ni prijav. To so: vsi poklici oz. programi na IV. stopnji zahtevnosti (strugarji, rezkalci, vrtnalci,...) in visokošolski programi strojne, elektro in ekonomske usmeritve.

Štipendije so resničen odraz kadrovske politike v delovni organizaciji. Iz navedenega je razvidno, da Litostroj vodi v okviru danih možnosti zdravo štipendijsko politiko. Zavedati se moramo, da štipendija ni edini vir sredstev za pre-

življanje za učenca oz. študenta, temveč je le dodatna motivacija za usmerjanje v tiste poklice, katerih delovni organizaciji največ primankuje.

Na področju izobraževanja in štipendiranja se po prehodu na usmerjeno izobraževanje srečujemo z dokaj nenavadno problematiko. Po končanem šolanju se je letos zaposlilo 40 delavcev s

končanim izobraževanjem po skrajšanem programu (po starem izrazoslovju polkvalificirani ali priučeni delavci), 32 delavcev po srednjem programu IV. stopnja zahtevnosti (kvalificirani delavci) in 22 tehnikov ter inženirjev. S takšnim zaposlovanjem pa še zdaleč ne dosegamo planirane kadrovske strukture v DO. Iz seznamov letošnjih diplomantov je razvidno, da bodo razmerja še slabša v korist kvalificiranih delavcev oz. po novem oblikovalcev kovin na IV. stopnji zahtevnosti.

Delavci na področju izobraževanja v delovnih organizacijah kovinarske usmeritve zato predlagamo, da se v času prenov programov pregleda tudi rezultate dela v šolah, in to v celoti za II., IV. in V. stopnjo zahtevnosti.

Na podlagi dobljenih rezultatov naj se oceni pravilnost izhoda vpisane populacije kovinarske usmeritve v primerjavi s potrebno kadrovsko strukturo v delovnih organizacijah.

Jože Kristan, dipl. org.

Glas upokojenke

Ko sem prebirala septembrsko številko našega časopisa, sem med drugim brala tudi članek o delavcih, ki so izpolnili vso delovno dobo v Litostroju. Zaslužili so si priznanje. Vendar tudi jaz sem ena od tistih, ki smo delali vso delovno dobo v Litostroju (35 let in še 2 meseca in pol čez polno delovno dobo). Upokojila sem se leta 1984. Meni ni nihče čestital oziroma dal priznanja! In vem, da nisem edina, ki je ostala brez priznanja, ne vem pa, zakaj tako? Ali zato, ker sem prišla prekmalu v Litostroj? Že tako imam zelo nizko pokojnino, sedaj pa sem prizadeta tudi zaradi tega, ker ste pri podeljevanju priznanj pozabili na nekatere stare sodelavce. Upam, da drugo leto ob 40-letnici Litostroja ne bo tako.

Mojim nekdanjim sodelavcem ob odhodu v pokoj in ob tem le-

pem priznanju, ki so ga prejeli, moje iskrene čestitke. Vsem ostalim v tovarni pa želim obilo delovnih uspehov.

Sindikatu oziroma delovni organizaciji pa najlepša hvala za lepo organiziran, čeprav kratek počitek v Fiesi, ki sem se ga udeležila tudi jaz. Imam pa en predlog za drugo leto. Po razgovoru z več udeleženci tega izleta smo prišli na misel, da bi mogoče namesto vožnje z ladjo, ki smo se je že več ali manj vsi udeležili, naredili raje izlet z avtobusom v kakšen zanimiv kraj, mogoče v Škocjanske jame, Lipico ali pa kam drugam. Upam, da je ta zamisel uresničljiva, in da tudi ne bi bila dražja kot ladja.

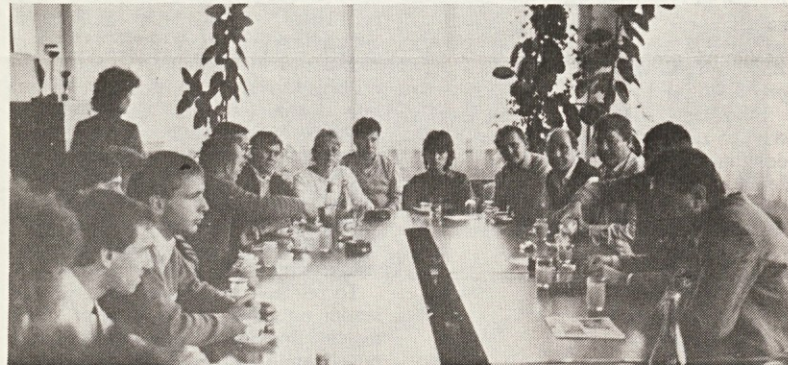
Tovariški pozdrav od vaše upokojenke

Marije Podreberšek

Obiskali so nas

V tem mesecu je naša šola izvedla skupaj s srednjo železniško šolo izmenjavo učencev sorodne šole iz Stuttgarta v ZRN. Poleg izmenjave izkušenj in ogledov kulturnih znamenitosti so imeli učenci v delavnicah tudi praktične vaje. (Foto: T.Š.)

23. oktobra so Titove zavode Litostroj obiskali slušatelji sindikalnega izobraževalnega centra iz Radovljice. Šola ima v svojem programu redno predstavitev delovanja sindikalne organizacije v Litostroju in ogled našega proizvodnega programa. Po ogledu proizvodnje so se slušatelji v razgovoru seznanili z delovanjem samoupravnih organov in DPO, predstavljen pa jim je bil tudi poslovni program in doseganje zastavljenih planskih obveznosti. (Foto: T.Š.)

VIDEO 22 tehnika

Piše: P. Poženel

3. MAGNETNI TRAK

a) **Ohišje videokasete** je plastično. Na sprednjem delu kasete se nahaja pokrov, ki varuje magnetni trak in se avtomatsko dvigne, ko vstavimo kaseto v transport videorekorderja. Na zgornji strani videokasete se nahaja okence, ki je zaščiteno s prozorno plastiko, da lahko vidimo navijalno koluto in magnetni trak. Kvaliteta ohišja je odvisna od uporabljenega materiala in od točnosti izdelave. Ker ohišje ščiti trak pred zunanji vplivi, mora biti kvalitetno. Zvito ohišje lahko celo poškoduje mehanizem transporta traka.

b) **Dva koluta** se nahajata v kaseti. V začetku je magnetni trak navit na enem kolutu, med snemanjem ali predvajanjem pa se navija na drugega. Na začetku in na koncu magnetnega traku sta prozorna uvodna konca traku, ki sta iste širine kot ostali magnetni trak, nimata pa aktivnega sloja. Uvodna konca povezuje magnetni trak s koluti ter avtomatsko izklopita videorekorder, ko pride magnetni trak do prozornega uvodnega dela traku.

c) **Magnetni trak** je za kvalitetno snemanje velikega pomena, zato o njem več v naslednjem poglavju.

Kvaliteta posnetka oz. slike ni odvisna le od videokamere in videorekorderja, ampak v veliki meri tudi od uporabljenega magnetnega (snemalnega) traku v kaseti. Ta vpliva na kvaliteto predvajane barve, na količino »šuma« v sliki, na stabilnost predvajane slike ter na kvaliteto zvoka.

Magnetni trak sestavljajo:

- podloga,
- vezni material in
- delci magnetnega materiala.

a) Podloga

Material, ki se uporablja za podlogo (osnovo) magnetnega traku, se mora z lahkoto upogibati, biti mora odporen proti raztezanju in trganju in ne sme biti vnetljiv. Omogočati mora izdelavo zelo tankih folij enakomerne debeline in strukture, površina pa mora biti gladka. Podloga se mora zelo dobro sprijeti z veznim materialom in mora biti odporna pred vsemi kemičnimi vplivi. Kot material se danes največ uporablja poliestrski MYLAR debeline 9 do 15 mikrometrov. Kot podlogo magnetnega traku so včasih uporabljali papir, nato pa acetatno celulozo ter razne plastične materiale. Obremenitev traku v videorekorderju je visoka, in to pri avtomatskem jemanju iz

Odšli so v pokoj

Pred kratkim se je poslovil od sodelavcev in odšel v zasluženi pokoj Anton NOVAK, univerzalni varilec iz turbinske montaže.

V Litostroj je prišel že leta 1951 in je do 1986. leta delal v jeklovarni. Po pre-

mestitvi v turbinsko montažo je vse do upokojitve opravljal dela univerzalnega varilca z atestom. Sodeloval je tudi pri montažah v tujini in se je tik pred upokojitvijo vrnil iz daljne Gvineje.

Malo je takih, ki so vzdržali pri tako odgovornem delu vse do upokojitve. Sodelavci iz tozda Montaža se mu zahvaljujemo za ves trud, ki ga je vložil v Litostroj, ter mu želimo veliko zdravja.

V invalidski pokoj je odšel Henrik HOČEVAR, ki je od leta 1961 opravljal dela in naloge lan-serja v obratu Elektroopreme.

Tovariš Hočevar je bil eden tistih delavcev, katere bomo zelo pogrešali. Bil je

izredno vesten delavec in tovariš, ki je svoje delo in naloge opravljal natančno in vedno v predvidenem času. Za njega nikoli ni bilo besed, kot so; ni mogoče, bomo že jutri in podobno, ampak je s svojim odnosom do dela in neomajnim vztrajanjem pri sodelavcih vedno dosegal, kar je bilo morda za druge nemogoče.

Skozi njegove roke je v zadnjih 25 letih šla vsa elektrooprema, ki smo jo pošiljali kupcem doma in po svetu. Velikokrat je opozarjal na kakšne pomanjkljivosti pri opremi, katere smo potem pravočasno odstranili v zadovoljstvo nas in naših kupcev.

Zaradi tega bomo tovariša Hočevarja zelo pogrešali. Želimo mu še veliko srečnih let in da bi se še večkrat srečali!

Njegovi sodelavci iz Montaže

Zahvale

Ob izgubi dragega moža in očeta Alojza Mužarja se najlepše zahvaljujemo vsem sodelavcem iz Litostroja, posebno iz tozda Montaža za izrečeno sožalje in darovano cvetje, litostrojskemu pihalnemu orkestru ter gasilcem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti.

Žena Anica Mužar, Slavko in Majda ter Andrej z družinama

Ivana CIGALA pozna veliko Litostrojanov, saj je celih 24 let vozila na avtobusni relaciji Ljubljana (Litostroj) — Solčava. To je 75 km dolga proga — ena najdaljših in najtežjih. Čeprav je Ivan uslužbenec prevoznškega podjetja Alpetour je z leti postal skoraj naš sodelavec. Veliko težkih pa tudi lepih trenutkov je preživel z našimi delavci in z njimi delil tegobe zimskih voženj po zahtevni cesti čez Gornji Grad preko Černivca do Solčave. Makadamska cesta je bila zaledenela in nezavarovana, zato ni bilo obračati avtobusa po nevarnih ovinkih. Najbolj pa je bil Ivan skupaj s potniki nezadovoljen, če je bilo pokvarjeno gretje v avtobusu, kar pa se je k sreči zgodilo le malokrat.

Včasih je moral nadomeščati tudi prometnika v prometnem uradu v Litostroju, vendar je delo prometnika zelo nevhvaležen posel. Stalno se srečuje s pomanjkanjem avtobusov ali šoferjev, delavci pa ob pol treh nestrno čakajo, da bi se čimprej vrnil domov. Zato je potrebno take zadrege reševati z najemanjem avtobusov pri Kompas, Integralu ali pri zasebnikih, da so se vsi delavci lahko odpeljali.

Upokojitve se je Ivan že prav veselil. Kako tudi ne! Vsa leta je prevozil brez kakršnekoli večje nesreče. Pri 53 letih je še poln moči in čaka ga še veliko zanimivega. Rad ribari, nabira gobe in hodi v planine. Posebno rad tudi slika v olju — pokrajinske slike in portrete, obnavljal je tudi spomenik v Solčavi in Logarski dolini. Zdalj bo lahko našel dovolj časa za vse to. Ob družini — ženi in dveh odraslih hčerah — pa se kaj lahko zgodi, da mu bo spet zmanjkalo časa. Želimo mu veliko prijetnih uric ob njegovih najljubših opravilih, ki mu bodo polepšala leta, ki so pred njim.

M. M.

Prisrčno se zahvaljujem organizaciji sindikata za denarno pomoč, da sem lahko odšel v zdravilišče Radenci, kar je zelo pomagalo pri zdravljenju moje bolezni.

Marjan Loborec

Zahvaljujem se vsem delavcem TZ Litostroj, posebno delavcem TOZD TVN, kateri so mi priskočili na pomoč pri elementarni nesreči ter mi fizično in materialno pomagali.

Janz Lenarčič

Zahvala

Ob težki izgubi moje drage žene, matere in sestre Ive DORNIK se zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti in izrekli sožalje.

Hvala tozdom MONTAŽA, PT SERVIS, Tiskarna in PRODAJA, sindikalni organizaciji, litostrojski godbi ter govorniku tov. Cirilu HORVATU za tople poslovilne besede.

Žalujoči mož Rafael, hčerka Danica in sestra Slavka LAMPIČ

Zahvale

Ob smrti moje mame Margarete Margon se lepo zahvaljujem sodelavcem za darovani venec in za udeležbo za zadnji poti.

Meta Gaspari z družino

Ob izgubi moža, očeta in dedka Boža Kemanca se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti, za darovano cvetje in za pomoč, ki ste nam jo izkazali. Posebej se zahvaljujemo predstavniku sindikata TOZD PZO tovarišu Čabrilu za lepe poslovilne besede ter pihalni godbi Litostroj.

Žena Mira, sinova Milan in Drago

Zahvaljujem se socialni službi Litostroj, ki mi je omogočila štirinajstdnevno zdravljenje v zdravilišču Radenci.

Stane Starman

Ob smrti moje mame Ivane Ivančič se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz tozda PZO za podarjeni venec in izrečeno sožalje.

Gvido Ivančič

Naslovník neznan

V oktobru je bilo vrnjenih 29 časopisov Litostroj z naslednjimi naslovi: Atanasov Andrej, Vlahovičeva 40, 61000 Lj.; Dajić Borko, Valburga 24, 61000 Lj.; Habić Alojz, Orle 38, 61000 Lj.; Iršič Aleš, Jadranska 2, 61000 Lj.; Jerše Anica, Rezke Bregarjeve 11, 61000 Lj.; Koković Marija, Tomazičeva 28, 61000 Lj.; Kolenc Božidar, Spodnje cerovo, 61290 Grosuplje; Kos Herman, Vrh 3, 68232 Šentrupert; Kuzmanović Boris, Dolgi most 17, 61000 Lj.; Kuzelj Stjepan, Soteška 21, 61231 Lj.; Koželj Andrej, Reška 15, 61000 Lj.; Mehić Asim, Trg. okt. rev. 16, 61000 Lj.; Midić Aleksander, Simona Jenka 4, 61000 Lj.; Mišković Branko, Brilejeva 22, 61117 Lj.; Novković Milan, Brilejeva, 611117 Lj.; Novković Ilija, Brilejeva 20, 61117 Lj.; Pujić Mišo, Valburga 24, 61000 Lj.; Pongrac Zdravko, Ambrožev trg 7, 61000 Lj.; Pustovrh Robert, Podvozna pot 16, 61000 Lj.; Samardžija Milan, Brilejeva 20, 61117 Lj.; Stevanović Ilija, Za progo 15, 61000 Lj.; Takaj Fileš, Dragomerska 7, 61000 Lj.; Tošnjak Alenka, Galjevica 28, Lj.; Turk Jerneja, Viška 49, 61000 Lj.; Tutčić Mirko, Trebinjska 5, 61000 Lj.; Ulić Velimir, Gospodinjka 17, 61000 Lj.; Vidaković Borivoj, C. v zg. log 14 c, 61000 Lj.; Vuga Igor, Bijičeva 6, 61000 Lj.; Žorž Antonija, Brilejeva 20, 61000 Ljubljana.

Pravilen in natančen naslov nam sporočite pisno na naslov: ZPS TITOV ZAVODI LITOSTROJ, Center za samoupravljanje, DPO in informiranje, 61000 Ljubljana-Šiška, Djakovičeva 36, ali po telefonu na številko 556-021, interna 1371. Obenem pa sporočite svoj naslov ali spremembo naslova tudi referentu za zaposlovanje na tel. 556-021, int. 1316. gpm

Izlet v Grudnu

December je najrevnejši mesec po številu izletov, ki jih organizira PD Litostroj. Morda bo prav zato odločitev lažja: 14. decembra TISJE — Spominski pohod na Tisje pri Litiji, ob obletnici bitke na Tisju, ki je bila 24. 12. 1941, ko se je II. štajerski bataljon spopadel z okupatorjem. Vodnik: Kreft

III. posamezno interno prvenstvo Litostroja v šahu

V organizaciji ŠS Litostroj smo 20. in 21. oktobra tekmovali na prvenstvu Litostroja za posameznike.

Namen tekmovanja je bil preizkus lastnih moči za sestavo moštev, ki bodo sodelovala na tekmovanjih v prihodnji sezoni.

Igrali smo 9 kol po švicarskem sistemu (jugoslovanska krožna varianta). Igralni čas je bil 15 minut na igralca. Sodil je republiški sodnik Jordan Tomšič.

Udeležba za člane prvega moštva je bila obvezna, razen v primeru višje sile.

Prvo mesto in naslov prvaka Litostroja za leto 1986 je osvojil Vladimir Lagudin (7 1/2) pred Simonom Jeričem (boljši Buholc koeficient, Stanislavom Mrakom in neutrudnim veteranom Ivanom Koblerjev (Vsi po 6 1/2 točk). Mladinec Janez Ješe je peti (zaradi boljšega Buholca koeficienta), pred Rojino in Sindičcem — vsi po 6 točk. Osmo mesto je zasedal Bratič (5 1/2), od 9. do 13. mesta so se razvrstili Lorbek, Djenic, Donko, Tušar in Rep (po 5 točk) itd.

Število 27 tekmovalcev kaže, da raste zanimanje za šah v naši organizaciji. Zadovoljni smo, ker smo k tekmovanju pritegnili večje število mladincev, med njimi tudi predstavnike SŠTS Franca Leskoška-Luke. Njihova uvrstitev nas sili k razmišljanju o prijavi mladinskega moštva za Pokal maršala Tita 1987. Z učenci bomo tudi okrepili naša moštva na sindikalnem tekmovanju za leto 1987.

Pa še to: šah ni le privilegij moških. Tudi ženske LAHKO igrajo šah! Kaj res, da v Litostroju ni takih deklet? Tega ne verjamemo!

Dekleta, dokažite nam, da imamo prav!

Šahovska sekcija
LITOSTROJ

Jezikovni ostružki

Danes je skrb za pravilno rabo slovenskega jezika v javnosti precejšnja. Kdor se hoče, se o pravilnosti izražanja lahko pouči marsikje, saj imamo na razpolago najrazličnejše priročnike: slovnice, pravopis (v pripravi je nov), pet knjig Slovarja slovenskega knjižnega jezika, Slovar tujk, Tehnični slovar, knjige o jezikovni problematiki, vrsto jezikovnih koticikov po časopisih in revijah (npr. v Nedeljskem, v 7 D), pa jezikovne pogovore na radiu in sedaj še na televiziji. Pri RK SZDL obstaja sekcija za rabo slovenščine v javnosti, v okviru katere deluje Jezikovno razsodišče, ki rešuje pereče jezikovne probleme in objavlja izjave (v Delu). Pri časopisih, v založbah, v gledališčih, na radiu in televiziji delujejo lektorji, ki jezikovno pregledajo vse, kar gre napisanega ali govornega v javnost.

In vendar je, kljub vsej tej skrbi, v našem življenju in okoli nas veliko jezikovnega neznanja, površnosti, malomarnega odnosa do jezika, skratka — veliko jezikovne nesnage. Da, lahko govorimo o onesnaževanju jezika; tudi to je ekološki problem in je posledica hitre tehnizacije, hlastanja po novostih, stalne stiske s časom in podobno. Predno najdemo novo slovensko besedo za določeno stvar, že se uveljavi tuja. Tako mrgoli pri nas raznih kompjuterjev, čipov, bitov, sprayev, tonicov, videov, longplejev itd. Sploh se nekaterim zdijo bolj imenitno rabiti tujo besedo. Tako nekritično prevzemamo vse, kar je tuje. Verjetno je boljše piti schweeps tonic with lemon ali swing citro kot pa naravno limonado, jesti instant Knorr juho Celestina kot domačo kokošjo juho, poslušati heavy metal glasbo kot lepo slovensko pesem. Jaz sicer nisem tega mnenja in mi prve stvari ne ugajajo ne po okusu ne po jezikovnem izgledu. Resda gre čas naprej, z njim tehnika, razvoj znanosti in umetnosti, pa vendar ni treba vse novo poimenovati s tujimi besedami!

Jezikovnega pačenja, kvarjenja, mačehovskega odnosa do svojega jezika imamo dovolj na vsakem koraku. Beremo »tuje« reklame in napise, poslušamo nerazumljive politične govore, mučimo se s težko razumljivimi članki o gospodarstvu, poslušamo zapleteno izražanje na sestankih... Zaprepađeni smo nad revščino jezikovnega izražanja naše mladine. Le redki so danes posamezniki, ki znajo zbrano in pravilno govoriti v javnosti, še redkejši tisti, ki znajo nekaj dobro in predvsem pravilno napisati. Predvsem pa je žalostno in smešno poslušati ljudi, ki takoj ko prestopijo republiško mejo, lomijo srbohrvaščino — pa povečini tudi te ne znajo!

In ko ob tem prebereš, da velika večina Slovencev letno ne prebere niti ene knjige, da se nižajo naklade slovenskih časopisov, da se nivo izobrazbe kljub vse večjemu številu šol manjša, ko se zaveš, da mladim, pa tudi mnogim drugim, lepo pravilno slovensko izražanje prav ničesar ne pomeni, potem... Potem? Ne smemo biti pesimisti! Prav zaradi vsega tega moramo posvetiti našemu jeziku še večjo skrb. Vsejano seme bo vzkliko!

Vesna Tomc

Prvi pohod mladinskega odseka PD

Špik je bil prva tura mladinskega odseka v tem šolskem letu. Nekaj dni pred izletom je bil na vhodnih vratih plakat z vabilom za izlet. Predzadnji dan pred odhodom je mentorica Vaupotičeva skicala pripravljani sestanek in zvedeli smo, kaj moramo vzeti s seboj, kakšno obutev moramo imeti. Seznanila nas je s PD Litostroj, plezalnimi pravili in leposlovnimi knjigami.

Zbrali smo se lepe oktobrske sobote. Z nami sta šla tudi tovarišica Marta Vaupotičeva in tovariš Albert Mažgon, ki vodita sekcijo PD Litostroj. Po dveh urah smo prispeli v Kranjsko goro. Od tu pa smo krenili do vznožja Prisojnika, Razorja in Škrlatice, ki so se že bleščali v jutranjem soncu. Pot se je vijugala po dolini nekdanjega hudournika. Vedno bolj zadaj so ostajali velikani. Kmalu smo prispeli do koč v Krnici. Tu smo si malo oddahnili in začel se je vzpon. Sprva smo se vzpenjali med borovci, kasneje med grmičevjem in nato je bilo okrog nas le še kamenje in skale. Kolikor višje smo se vzpenjali, močnejše je sijalo sonce na nas. Bila je prava sončna pripeka, da smo bili lahko v kratkih rokavih, nekateri pa tudi brez. Večkrat smo med vzponom tudi počivali. Pomalicali smo ter imeli lep razgled na jesensko obarvanost gozdov pod seboj. Videli smo tudi Vršič, ki je bil že pod nami. Čez nekaj časa smo opravili praktični preizkus pravila treh opornih točk. Pred nami je bilo dvajset metrov plezanja po jeklenici in klinih. Toda tudi to nam ni povzročalo preglavic. Kmalu smo prema-

gali to oviro in krenili naprej proti vrhu. Že smo videli Špik. Izgledal je nedostopen, toda pot je bila spretno speljana in kmalu smo bili na vrhu. Tu smo se odpočili in pomalicali. Nato je sledil krstistih, ki so bili prvič nad dva tisoč metrov. Imeli smo lep razgled do Grossglocknerja, Dobrače, Mangrta, Razorja, Krna, Škrlatice, Oltarja, Kamniških Alp in Karavank. Ogledali smo si te vrhove, potem pa smo se začeli spuščati. Med spustom smo naleteli na gamse, ki so se pasli po pobočju. Nekateri so zbežali, drugi pa so se mirno pasli naprej. Ko smo se spustili do koč v Krnici je sonce že zahajalo. Po-

sedli smo po klopeh in pojedli sendviče. Nato smo se odpravili proti Kranjski gori. Na poti nas je zajela tema. Ko smo prišli v Kranjsko goro, je bilo že zelo temno. Kmalu je prišel tudi naš avtobus in odpeljali smo se v Ljubljano.

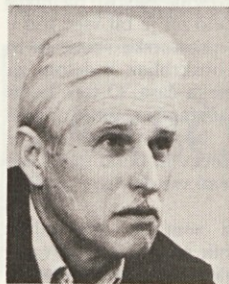
Hodili smo deset ur po soncu, bili smo tudi malo žejni, toda to ni bilo nič v primerjavi s tem, kar smo videli. Bili smo utrujeni, toda to ni skazilo naše dobre volje. Bilo je fantastično! Vsi skupaj čakamo, da bomo šli še na kakšno tako turo.

Jure Medved

Izlet šolskega planinskega odseka PD Litostroj.

VIKI JE ODŠEL V POKOJ

kem znanju posameznih delavcev, ki so zlasti v času, ko se je znanje prenašalo z osebe na osebo, z izjemno prizadevnostjo in vztrajnostjo, to znanje spremljali in ga preverjali v vsakdanji praksi. Prav ti naši sodelavci so z vsem srcem podprli organizirane oblike izobraževanja v naši šoli in pri tem tudi osebno sodelovali.

Mnogi od teh so se od nas že poslovili in odšli v zasluženi pokoj. Letos se jim je pridružil tudi VIKTOR POGAČNIK. Kot pri mnogih drugih lahko tudi pri njem najdemo potrdilo, da so v Litostroju za sposobne in strokovno angažirane delavce široko odprte možnosti, da se prav na osnovi svojega znanja, predvsem pa svojih osebnostnih lastnosti, lahko od delavca za strojem razvijejo v vrhunskega strokovnjaka in odgovornega vodstvenega delavca.

Tovariš Pogačnik je bil eden prvih modelnih mizarjev v Litostroju. Bil je eden ključnih delavcev na zahtevnih modelih za prve turbine, ki smo jih v Litostroju pričeli izdelovati, obenem pa tudi med prvimi našimi sodelavci, ki so za svoje delo prejeli priznanja iz naših hidroelektrarn.

Bogate izkušnje in vestno delo je bilo osnova, da se je posvetil tehnologiji izdelave modelov in študiju ob delu. Po končani delovodski šoli pa se je pričelo

Bogata tradicija razvoja modelarstva v litostrojski livarni povezuje izkušnje starih graditeljev strojev in naprav z dosežki moderne tehnologije izdelave ulitkov. Od vsega začetka pa sloni na inovativnosti in velikem znanju posameznih delavcev, ki so zlasti v času, ko se je znanje prenašalo z osebe na osebo, z izjemno prizadevnostjo in vztrajnostjo, to znanje spremljali in ga preverjali v vsakdanji praksi. Prav ti naši sodelavci so z vsem srcem podprli organizirane oblike izobraževanja v naši šoli in pri tem tudi osebno sodelovali.

obdobje vodstvenega dela. Ob odhodu v pokoj je bil vodja proizvodnje modelov.

Celotno obdobje je tudi čas naglega vzpona in razvoja modelarstva pri nas. Ob sicer še vedno velikem obsegu ročnega dela, saj se vendar ukvarjamo z individualno proizvodnjo, je dobila modelna mizarna mnogo modernih strojev za obdelavo lesa. Poleg lesenih smo se izurili tudi v izdelavi modelov iz umetnih smol, uredili in modernizirali smo sušilnico lesa, bistveno so se izboljšali delovni pogoji in zaščita delavcev v modelni mizarni.

Poseben razmah je doživelo usposabljanje in poučevanje novih mladih sodelavcev. Ob spodbujanju, ki ga je izvajalo vodstvo modelne mizarne, je zrasel rod modelarjev, ki so se temu posvetili z vsem srcem, in to je osnova, na kateri gradimo tudi danes svojo bodočnost.

Kot celovita osebnost je tovariš Pogačnik pomemben del svojih aktivnosti namenjal družbenemu delu. Kot samoupravljalec, odgovoren član ZK, sindikalni aktivist, še posebej pa zagnan aktivist v planinski organizaciji, je prispeval pomemben delež. Prav temu zadnjemu delu je posvetil večino svojega prostega časa, bil je pobudnik gradnje litostrojskega planinskega doma na Soriški planini in dolgoletni gospodar PD Litostroj.

Družbena priznanja, ki jih je za to prejel, so bila istočasno priznanja tudi našemu kolektivu. Iz tega smo vedno črpali nove spodbude, iz tega so se in se bodo tudi v bodoče porajali novi strokovno in družbeno angažirani delavci.

Tovariš Pogačnik je negoval in razvijal povezavo aktivnih delavcev z upokojenimi. Tudi mi bomo nadaljevali njegovo delo in se z njegovim odhodom v pokoj se naši stiki ne bodo prekinili. Še naprej bomo vsak na svoj način skrbeli za nadaljnji razvoj livarne, na srečanjih pa izmenjavali mnenja in razkrivali naše uspehe.

Sodelavci

Jesenski list

List za listom pada,
umrla že je vsaka nada.
Po cesti veter ga vrti,
ob izgubi pa drevo trpi.

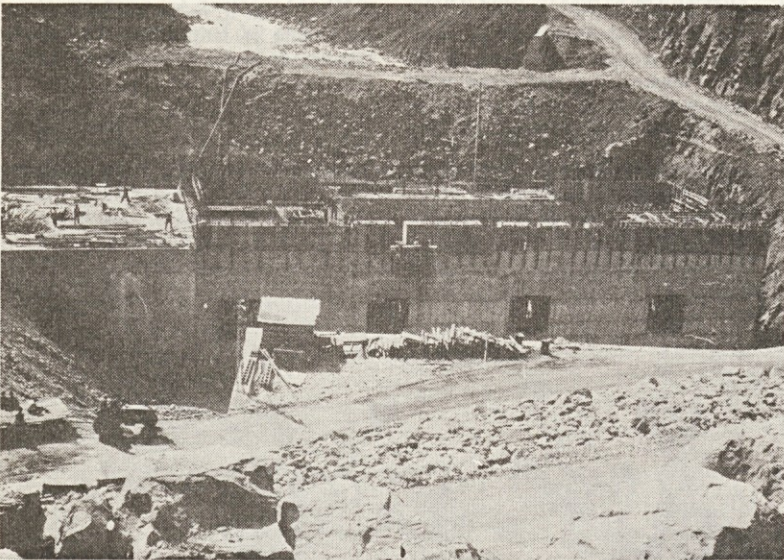
Spomladi novo listje bo poglalo,
drevo za starim listom več ne bo jokalo.
Umrli list že zdavnaj bo pozabljen,
ker bil je suh, bolan, izrabljen.

Špela (Podobe trenutkov — 1983)

HE Menzelet nas pričakuje

Pospešeno za HE Mostar

Ko sem dobil nalogo, da potujem v Turčijo, sem začutil kar precejšnjo odgovornost. Odšel bom v državo, ki je sploh ne poznam, in tudi HE MENZELET mi je bila znana le po obveznostih iz pogodbe: — »... štiri Francisove turbine po 30 MW z vso spremljajočo opremo...«

Pogled na gradbišče strojnice HE Menzelet z vzvodne strani in na začasno pregrado na nizvodnem delu (Foto: A. Razpotnik).

Po kratkih pripravih sem 7. oktobra 1986 krenil na pot z Brnika preko Beograda v Carigrad. Že pri vstopu v letalo turške letalske družbe sem začutil veliko spremembo, ker razen obvestil pilota v angleščini nisem razumel ničesar. Okrog mene so bili sami Turki. Stikov nisem niti poskušal navezovati, ker sem že na letališču ugotovil, da si z angleščino ne da veliko pomagati. Carigrad sem delno poznal iz zgodovine, kako izgleda v resnici pa sem začel spoznavati šele po prvi prespani noči v hotelu Dedeman, kjer sem imel rezervacijo, vendar le za prvo noč. Naslednji dan sem se povezal z našim kooperantom, ENKA-CIMTAS, ki za nas izdeluje skoraj polovico naše in Končarjeve opreme.

ENKA je velika gradbena firma, v katero so vključeni mnogi kooperanti. CIMTAS ima v Carigradu samo svojo upravo, tovarna, v kateri se naša oprema izdeluje, pa je oddaljena kakih 250 km južno v mestu Gemlek ob Marmornem morju. Tam sem imel nalogo prevzeti sesalne cevi, ki so bile izdelane in pripravljene za odpremo. Na poti me je spremljal vodja projekta gospod Rifke. Potovala sva z avtomobilom, vmes pa eno uro in pol s trajektom preko Marmornega morja. Šla sva naravnost v tovarno. O tovarni pred odhodom iz Ljubljane nisem vedel nič, zato me je srečanje z njo pošteno presenetilo. Glede na to, da sva prispela šele ob šestih zvečer, smo z direktorjem Zekijem Dikerjem naredili do konca delovnega časa, ki je ob 18.30, le kratek obhod tovarne do proizvodnega oddelka, kjer se izdeluje naša oprema. Vse štiri sesalne cevi in konusi so bili razstavljeni na skoraj prevelikem prostoru. Že na prvi pogled sem videl, da je bilo delo opravljeno strokovno.

Večer sem preživel v družbi šestih predstavnikov turških kooperantov. Gostil nas je direktor in zvedel sem vse važnejše podatke o tovarni, tudi tiste, ki bodo zanimali naše strokovnjake, ko bodo sodelovali pri izdelavi spiralnih ohišij in predturbinskih loput.

Tovarna stoji na približno 50.000 m² površine, 30.000 m² je zaprtega prostora, ki je opremljen z žerjavi in modernimi stroji za izdelavo jeklenih konstrukcij. Ostali prostor je namenjen predvsem skladiščenju materiala in pripravi za proizvodnjo. V posebni stavbi imajo moderno peskarno in pleskarno, vsaj

tako veliko, kot bo naša. Tovarna je namenjena predvsem izdelavi jeklenih konstrukcij. Sedaj izdelajo 12.000 ton konstrukcij na leto, zmogljivosti pa imajo za 20.000 ton. Zelo mi je bil všeč red v tovarni. Nobene prostorske stiske ni in vsak delavec je obskrbljen z delom za vsako uro delovnega časa. O tem bodo prav gotovo bolj natančno poročali naši strokovnjaki, ki bodo v tej tovarni preživeli več mesecev in bodo imeli več možnosti spoznavati vse, kar se v tovarni dogaja.

Naslednji dan sem se ukvarjal s pregledom sesalnih cevi in konusov ter izdelavo protokolov in zapisnika. Potem sem se vrnil v Carigrad, kjer sem izrazil svoje zadovoljstvo nad tistim, kar sem videl.

Moja naslednja naloga je bila ogled gradbišča. Tega kak predstavnik Litostroja ali Rade Končarja še ni videl, pa tudi za predstavnike CIMTAS, ki bodo to opremo montirali, je bilo novo. S predstavnikom CIMTAS sva potovala z letalom do Gaziantepa, ki leži na jugovzhodnem delu Turčije in je oddaljen od Carigrada okrog 900 km, od Sirijske meje po okrog 100 km. Gradbišče Menzelet se nahaja še 100 km severneje od Gaziantepa, ob reki Karatepe, kamor se pride po ne preveč dobri, delno asfaltirani, delno makadamski cesti.

Šestindvajset kilometrov pred gradbiščem je mesto Mareš, kjer je predstavništvo investitorja, ki ima svojo podružnico na gradbišču. Strojnica je pribranska in je že zgrajena do višine generatorjev. Jez, ki bo visok v celoti 150 m, pa je zgrajen že v višino 80 m.

Litostroj bo pri montaži opreme sodeloval izključno s strokovnjaki za nadzor montaže in po končani montaži s specialisti za puščanje agregatov v pogon in predajo.

Po ogledu gradbišča in nekaj posnetkih o stanju izgradnje smo odšli v Mareš, kjer smo imeli daljši razgovor o postopku montaže in predvsem o rokih, ki naj bi bili taki, kot so dogovorjeni.

Vsi ljudje, s katerimi sem se srečal in sodeloval, so mi dajali občutek resnosti in delavnosti. Dobil sem občutek, da zelo premišljeno zaposlujejo ljudi, čeprav imajo veliko brezposelnih. Njihov delovni dan je od 8.30 do 12^h in od 13^h do 18.30. Sobota in nedelja so proste, razen za tiste, ki dobijo nalogo za nadurno delo,

kajti plan mora biti izvršen. Naše štiri sesalne cevi in štiri konuse so izdelali v treh mesecih, pa ne zato, ker jih je gradbišče potrebovalo, ampak zato, ker so hoteli držati rok, ki smo ga jim mi postavili. Tako bodo poskušali držati rok tudi za spirale, lopute in vse ostale zvarjence, ki so jih prevzeli. Zelo lepo bi bilo, če bi tudi mi držali besedo za ostalih 51,5% opreme in jo dobavili v pogodbenem roku. Tako bi lahko trajnejše sodelovali, za kar Turki kažejo zelo veliko zanimanja. V realizaciji in idejnih projektih imajo okrog 40 hidroelektrarn, pogoj za nadaljnje sodelovanje pa bo, če se bomo na Menzeletu dobro pokazali. Torej — zavijajmo rokave in pokažimo, da smo zainteresirani tudi mi.

Carigrad, ki so ga zadnje čase začeli oblegati Jugoslovani ima nekaj manj kot 7 milijonov prebivalcev. Poleg mestnega prometa ima 16.000 taksijev. Trenutno je prepovedana nadaljnja registracija taksijev, ker povzročajo veliko prometno zmedo. Največji prometni zamašek je na mostu preko Bospora. Ko sva se vračala iz Gemleka, sva preko mosta vozila cele dve uri in pol. Hrana v hotelih in restavracijah je zelo okusna in postrežba solidna. Trgovci zelo radi kaj prodajo. Trgovine so natrpane, kupcev pa je malo. Ko sem se sprehajal po Carigradu, Gaziantepu in Gemleku, me je motilo, da nikjer nisem varno hodil po pločniku. Le strogi center mesta je urejen, drugod pa je za pešca neposkrbljeno. Avtomobili vozijo divje. Semaforji so bolj za reklamo. Prevoziti rdečo luč ni nič posebnega, prav tako ne prekiniti pot pešca na zebri.

Toliko za sedaj. O doživljajih tistih, ki bodo v Turčiji bivali dalj časa, pa upam da bomo še brali.

Alojz RAZPOTNIK

Tozd PZO

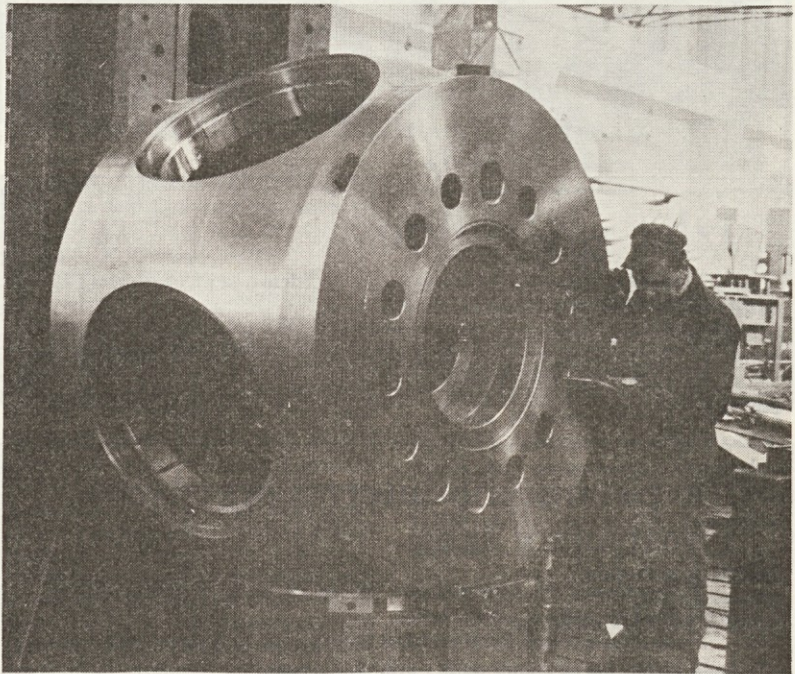
Ni lahko pisati in objavljati v našem časopisu, posebej ne v času, ko se stvari nenehno spreminjajo. To, kar je danes dobro, je jutri že slabo, in obratno. Peti hvalo nekaterim ukrepom je prav tako tvegano kot nenehno kritizirati obstoječe stanje. Ostane nam torej le to, da od daleč opazujemo dogajanje in se prepustimo toku, ali začnemo stvari spreminjati v neko trajno perspektivo, v kateri bomo lažje zadihali. Sedaj je ta perspektiva nekoliko zamegljena, posebej če pogledamo naše periodične obračune poslovanja. Imam občutek, da smo preveč zapluli v vode sive ekonomije, ki spodbuja inflacijo, zadolževanje in porabniško miselnost, pri tem pa smo pozabili na zdravo ekonomijo, ki nam odreže toliko kruha, kolikor ga ustvarimo z lastnimi rokami in znanjem. Vse druge kombinacije so varljive. Torej nam ne kaže drugo, kot da pljunemo v roke že danes in da izdelamo kar smo načrtovali. To smo dolžni našim kupcem, dolžni smo tovarni, ki predstavlja našo eksistenco, to smo dolžni sebi in svoji delavski zavesti. Toliko za uvod in razmislek.

In kako je pri nas v tozdu PZO? Na upravnem odboru je bilo povedano, da imamo nekatere težave. Delegat se ni spuščal v bistvo stvari, ker bi prišel do osupljivih rezultatov.

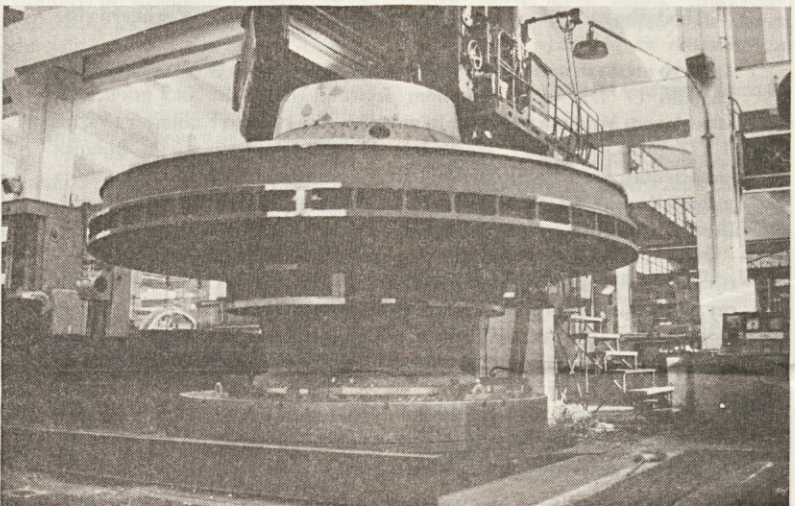
Težave so namreč take narave, ki bi morale resnično zaskrbeti določene forume, ki načrtujejo razvoj tovarne, zdravo in humano delo, cenejšo in kvalitetnejšo proizvodnjo itd. Pločevinarna je edina temeljna organizacija, v katero se ni nič vlagalo. Padale so ji drobtinice z mize, katero je tudi sama polnila. In sedaj, po tridesetletnem obstoju in delu, nimamo kaj pokazati razen zvarjencev in turbin, ki se vrtijo po vsem svetu. Pokažemo pa lahko mnogo zgaranih rok, bolnih oči in nekaj deset invalidov, ki bi še delali, pa ne morejo več. Pokažemo lahko garderobo, ki si ne zasluži tega imena in jedilnico, ki bi jo morali že davno zapreti. Zato lahko mirne vesti trdim, da naši delavci niso v

Pospešeno za HE Mostar

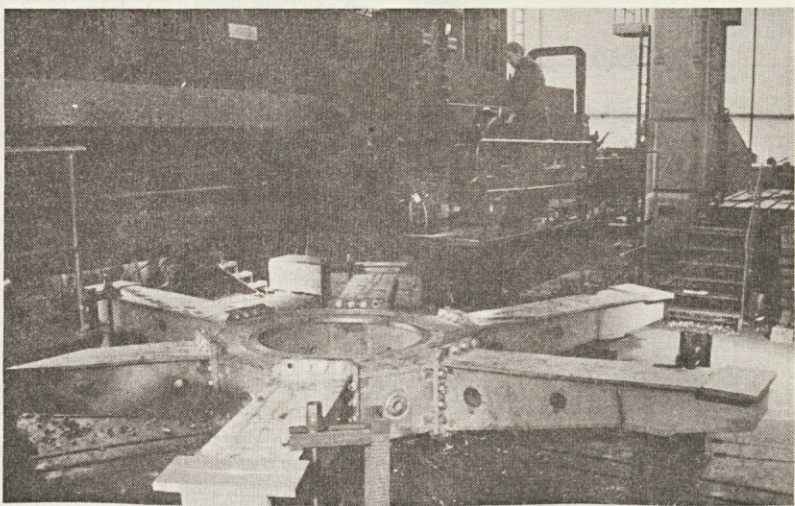
Do konca leta mora biti končana in tudi odpremljena vsa hidromehanska oprema za I. agregat v HE Mostar. V obdelavi pospešeno obdelujejo in pošiljajo na teren posamezne elemente, ki jih direktno vgrajujejo, ker za poskusno montažo ni časa. HE Mostar bo imela tri enake agregate s skupno močjo 70,8 MW. Predvidevamo, da bo do pomladi prvi agregat že zmontiran in bo že dajal prve kilovate.

Glava gonilnika v končni obdelavi. Sama glava tehta približno 9 ton, medtem ko bo cel gonilnik z lopatami in ostalim mehanizmom tehtal približno 60 ton.

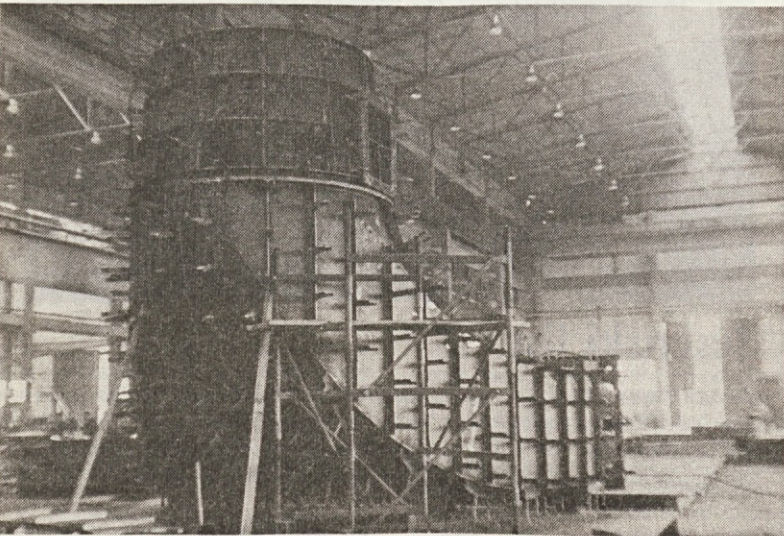
Turbinski pokrov na končnem struženju. Teža je 32 ton, premer 5,6 m, višina pa 3 m.

Nosilni ležaj, ki nosi cel agregat na obdelovalnem stroju. Vzoredno s tem obdelujemo še manj pomembne sklope, ki pa morajo biti na terenu prav tako do konca letošnjega leta. (Vse foto: E. L.)

enakovrednem položaju z ostalimi delavci v Litostroju. Smo pač na koncu ulice, v katero zaidejo ljudje le po službeni dolžnosti. Vedno pa so od nas veliko pričakovali — presenetljivo je tudi to, da smo ta pričakovanja v dobri meri uresničili. Spominimo se Hadithe, Banjeje in recimo Mostarja, ki ga končujemo. Dorozdan je že spomin. In že smo pri Dubravi, Džalah in Stratosu. Pa še nekaj za Menzelet v Turčiji. To so posli, ki nas čakajo. Največji izziv pa je nedvomno Bekmhe v Iraku, ki ga pričakujemo. Verjetno s tako opremljenostjo, kot jo imamo, ni mogoče pričakovati kaj več, tudi z moralno in materialno spodbudo ne. Konja, ki vleče, ne moreš vedno in samo priganjati.

J. Virag

Ena izmed sesalnih cevi s konusom, sestavljena za prevzem.

GLASILO DELAVCEV TITOVIH ZAVODOV LITOSTROJ

LITOSTROJ

Glasiło delavcev Titovih zavodov Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 6200 izvodov. Izdaja ga Odbor za obveščanje pri Konferenci OO sindikata Titovih zavodov Litostroj, ki je hkrati izdajateljski svet — Uredniški odbor: predsednik dipl. pol. Zlato Adlešič in člani: prof. Hrabroslav Premelč, Vjekoslav Jantol, Mirko Čepuran, Mira Šček, Slobodan Nikolić, Ludvik Šarf, Janez Elikan, Iztok Puhar, Silvan Štokelj in odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marijana Meglič, tehnični urednik Estera Lampič, novinar Tone Škerjanec, lektorica prof. Vesna Tomc. — Telefon uredništva 558-341 (n.c.) interna 13-70, 13-71, 13-79. Tisk Tiskarna Ljubljana. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.